

Збірник наукових матеріалів
XLIII Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ НАУКИ»

20 квітня 2020 року

Частина 2

м. Луцьк

Сучасні виклики та проблеми науки, XLIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Луцьк, 20 квітня 2020 року. – Ч. 2, с. 88.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XLIII Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Сучасні виклики та проблеми науки», 20 квітня 2020 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Педагогічні науки

<i>Антипова Ж.И., Купцов С.А.</i> СТУДЕНТЫ-ЮРИСТЫ И ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА: ИССЛЕДОВАНИЕ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ К ЗАНЯТИЯМ В ПРОФИЛЬНОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ.....	5
<i>Брік Н.В.</i> САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	11
<i>Гончар О., Хомюк Н.В.</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ.....	15
<i>Дудукалова О.С.</i> ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	19
<i>Зарубич Т.Р., науковий керівник Ричко В.К.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕР-АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	24
<i>Зарубич Т.Р., науковий керівник Давидюк Г.М.</i> ДИДАКТИЧНІ ХВОРОБИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ УЧНІВ.....	27
<i>Зінов'єва Д.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	31
<i>Калінкіна Н.В.</i> ДІЯЛЬНОСТЬ КЕРІВНИКА У ВИХОВАННІ ДИТЯЧОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ.....	35
<i>Карасьова О.В.</i> СПОСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	39
<i>Ковтун Н.І.</i> ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	41
<i>Лавренюк В.В.</i> ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ СПІЛКУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ.....	45
<i>Латышева О.С.</i> АКТУАЛЬНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АУДИОВИЗУАЛЬНЫХ СРЕДСТВ ПРИ ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ.....	48
<i>Омел'яненко О.А.</i> РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ LEGO НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	51

<i>Рибенко І.О.</i> КОМПАС-ГРАФІК В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	54
<i>Савченко В.А.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ	56
<i>Зінченко В.О., Колуканова С.А., Савченко Л.Л.</i> РОЗВИТКОМ КРЕАТИВНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	60
<i>Токарська О.А.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	66
<i>Тригубчук К.П.</i> ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПІРАМІДИ І ЗРІЗАНІ ПІРАМІДИ» З ЕЛЕМЕНТАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	70
<i>Фефілова І.Ю.</i> ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ	74
<i>Якимчук Ю.В.</i> ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕКСТЕНСИВНОГО ЧИТАННЯ	79
<i>Яковенко Ю.Л., Ємельянова А.О., Деркаченко Ю.В.</i> ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	83

СТУДЕНТЫ-ЮРИСТЫ И ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА: ИССЛЕДОВАНИЕ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ К ЗАНЯТИЯМ В ПРОФИЛЬНОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Антипова Жанна Игоревна

Научный руководитель:

ст.преподаватель кафедры физического воспитания

Национальный университет

«Одесская юридическая академия»

Купцов Степан Александрович

соискатель высшего образования

судебно-административного факультета

г.Одесса, Украина

В статье рассматривается проблема мотивационного отношения студентов к занятиям физической культурой и спортом в юридической академии. Изучаются различные способы формирования мотивации и установок к самостоятельным занятиям физической культурой. Рассматриваются способы укрепления здоровья студентов и профилактики их заболеваний посредством занятий оздоровительной двигательной активностью.

Ключевые слова: физическая культура, спорт, студенты, здоровье, здоровый образ жизни, мотивация, юридический вуз.

Главным условием для занятий физической культурой и спортом в высшем юридическом учебном заведении является мотивация. Мотивация – это процесс формирования и обоснования намерений что-либо сделать или не сделать. Мотивация к физической активности – особое состояние личности, направленное на достижение оптимального уровня физической подготовленности и работоспособности. Формирование интереса студентов к занятиям физической культурой и спортом - это не одномоментный, а длительный и многоступенчатый процесс. Начинается он с элементарных гигиенических знаний и навыков в детстве. В молодости формируются глубокие психофизиологические знания по физическому воспитанию и устойчивая привычка к интенсивным занятиям спортом. Для поддержания заинтересованности студентов в занятиях физической

культурой и спортом используются методы, которые формируют удовлетворённость во время проведения занятий. Сильным мотивационным фактором занятий является возможность поддержания и укрепления своего здоровья, профилактика заболеваний [1, с.34]. Необходимо отметить, что существенную роль в формировании интереса студентов к занятиям играют личностные качества преподавателя: его заинтересованность в работе и отношении к занимающимся, эмоциональность и новизна форм проведения занятий. О благотворном влиянии на организм физических упражнений известно очень давно, оно не вызывает сомнений и в настоящее время. Сегодня влияние различного вида двигательной активности рассматривается по двум взаимосвязанным направлениям:

1. Формирование здорового образа жизни и уменьшение вероятности заболеваний, в том числе и профессиональных.

2. Лечебное воздействие физических упражнений при многих видах заболеваний.

У студентов желание придерживаться здорового образа жизни зависит во многом от объективных условий жизни, их жизнедеятельности и правильного организованного процесса обучения [2, с.157]. Составляющими здорового образа жизни являются не только отказ от вредных привычек, правильное питание, соблюдение режима дня, но и обязательная физическая нагрузка, поддерживающая и укрепляющая здоровье студента. О том, что физическая активность влияет на здоровье, сказал ещё древнегреческий философ Аристотель: «Движение - это жизнь, а жизнь - это движение!». Лечебное воздействие физических упражнений сегодня также актуально и применяется при различных заболеваниях. Ограниченность в движении, пассивный образ жизни, бездействие - губительно для здоровья каждого человека.

Цель. Проанализировать в среде студентов процесс формирования интереса к занятиям физической культурой и спортом. Рассмотреть пути повышения мотивации к самостоятельной двигательной активности. Показать методы и средства повышения мотивации.

Занятия физической культурой во время обучения в юридическом учебном заведении есть неотъемлемой составляющей формирования всестороннеразвитой личности студента. Регулярные занятия физической культурой и спортом способствуют оптимизации его физического и психологического состояния [2, с.157]. Особой проблемой во время обучения в высшем заведении у студентов выявляется постепенное снижение мотивации к занятиям физическими упражнениями и спортом. Изучение этой проблемы сегодня актуальная тема для многих авторов, ищущих пути повышения работоспособности студентов, которые бы положительно влияли на обучение в высшем учебном заведении. Авторы утверждают, что повышение работоспособности и успешное обучение возможно только за счет повышения эффективности действия всех органов и систем организма, которая достигается мотивированными и систематическими занятиями физической культурой [3, с.6]. А поднять мотивацию двигательной активности студентов поможет устойчивая их заинтересованность в систематических занятиях физической культурой и спортом. Заинтересованность можно расширить применением инновационных, эффективно организационных форм проведения занятий по физическому воспитанию. В спорте рациональное использование больших и средних физических нагрузок приведет к высоким спортивным результатам, что также обеспечит стабильную заинтересованность студентов в занятиях. Высокие спортивные достижения способствуют самоутверждению личности студента, вызывают положительные эмоции и желание достичь успехов в учебе и подготовке к профессиональной деятельности [4. С. 3].

Оптимальной формой занятий по физическому воспитанию в академии можно назвать плановые занятия с использованием новых, инновационных технологий; самостоятельные занятия различными видами двигательной активности; занятия выбранным видом спорта с обязательным участием в спортивно-массовых мероприятиях учебного заведения и соревнованиях разного уровня. Использование в плановых занятиях ритмической гимнастики, фитнеса, йоги, круговой тренировки в тренажёрном зале, восточных единоборств,

рукопашного боя, соревновательных методов в спортивных играх значительно повышает заинтересованность студентов в оздоровительной двигательной активности. Тренировки и участие в соревнованиях по видам спорта, включенных в программу Спартакиады юридической академии, способствует пропаганде здорового образа жизни, повышению спортивного мастерства участников. Призовые места в соревнованиях способствуют завоеванию авторитета участниками, повышению массовости и активности студентов.

Со студентами специальной медицинской группы используются упрощенные методы проведения занятий, специальные дыхательные упражнения, скандинавская ходьба, занятия йогой, что способствуют поддержанию их здоровья и привлечению к активной спортивной жизни академии. Сохранение здоровья занимающихся основной и специальной медицинской группы, студентам-спортсменам является актуально-главной задачей физического воспитания в высшем юридическом учебном заведении. Обучение правильному отношению к своему здоровью, как к ценности, можно назвать важной целью высшего образования, стоящей на одной ступени с профессиональным обучением студента

С целью определения отношения к своему здоровью был проведен анонимный опрос студентов Судебно-административного факультета юридической академии. Обобщение информации и подведение итогов позволило сделать вывод: студенты относятся к своему здоровью как к важной ценности, занятия физической культурой и спортом считают необходимыми для сохранения здоровья и успешного овладения профильными навыками; мотивация к занятиям повышается на основе их спортивных успехов и достижений. Студентам было предложено расположить приоритетность мотивов занятий физическими упражнениями. Результат показал:

Девушки: 1. Укрепление здоровья.

Юноши: 1. Повышение физической подготовленности.

2. Достижения гармоничности телосложения.

2. Укрепление здоровья.

3. Получение удовольствия от двигательной активности.

4. Повышение физической подготовленности.

3. Получение удовольствия от двигательной активности.

4. Достижения гармоничности телосложения.

На основании их ответов, можно сделать вывод, что у юношей занятия должны носить в большей степени развивающую направленность, а для девушек - оздоровительную. Различия в доминировании мотивов определяют направленность занятий по физическому воспитанию в высшем учебном заведении .

В анкетировании на тему « Мотивация к занятию физической культурой» было предложено расположить 7 жизненных ценностей в иерархическом порядке: здоровье, отдых, материальные ценности, творчество, семья, карьера, общественное призвание.

Девушки: 1-здоровье, 2-семья, 3-материальные ценности, 4-творчество, 5-карьера, 6-общественное признание, 7-отдых.

Юноши: 1-здоровье, 2-материальные ценности, 3-семья, 4-карьера, 5-творчество, 6-общественное признание, 7-отдых.

Сравнительный анализ этих ответов показал, что юноши и девушки на первое место ставят в своей оценке «здоровье» - это говорит о том, что они «ответственно» относятся к своему здоровью. На втором месте у девушек – «семья», а у юношей – «материальные ценности». Такой ответ говорит о том, что студенты в своих ответах придерживаются мнения общества: «Мужчина – добытчик в семье, женщина – хранительница очага». И юноши, и девушки решили, что «общественное признание» и «отдых» в системе оценок на 6-м и 7-м месте, а после «семьи» и «материальных ценностей» все студенты думают о «карьере» и «творчестве».

Вывод: Полученные данные позволяют сделать вывод, что для формирования мотивации необходимо выявить потребности, цели и мотивы, побуждающие студентов к активной и осознанной физкультурно-спортивной деятельности. Грамотно организованная работа по формированию мотивации к

занятиям физической культурой и спортом станет базисом, способствующим укреплению здоровья студента. Здоровье и мотивированная физическая подготовленность студентов поможет им социализироваться, адаптироваться к условиям современной жизни, получить профессиональную юридическую специальность и, на этой основе, обеспечить себе профильное признание, работоспособность и творческую активность.

Литература

1. Винокурова А.А., Михалева А.Б. Ценностные ориентации современных студентов /Актуальные проблемы развития личности в онтогенезе. Сборник материалов III Всероссийской научно-практической конференции студентов и аспирантов. Якутск, СВФУ им. М.К.Амосова, 4 апреля 2014г. – Киров: МЦНИП, 2014. – С. 33-36.

2. Морозова Л.В., Загрядская О.В. Проблемы мотивации студентов к занятиям физической культурой и спортом: гендерный подход //Управленческое консультирование. – 2014. - №8(68). – 157с.

3.Белянчева В.В. Формирование мотивации занятий физической культурой у студентов // Физкультура и спорт: Интеграция науки и практики. – 2009. – №2. - С.6.

4. Сизова Н.В. Мотивационная готовность студентов к занятиям физической культурой и спортом //Научно-методический эл. журнал «Концепт» - 2019. - №4 (апрель). – С.1-8.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Брік Н.В.,*старший викладач кафедри
фундаментальної та мовної підготовки
Національного фармацевтичного університету
м. Харків, Україна*

Самостійна робота завжди була та залишається не тільки обов'язковою, а й однією з найважливіших складових успішності навчального процесу у закладах вищої освіти. Завдяки їй у студентів формуються необхідні знання, навички та уміння.

Самостійну роботу розглядають як «вид навчальної діяльності, при якому передбачається певний рівень самостійності тих, хто навчається в усіх її структурних компонентах, – від постановки проблеми до здійснення контролю, самоконтролю і корекції, з переходом від виконання простих видів роботи до складніших, які мають пошуковий характер, і як засіб формування пізнавальних здібностей у тих, хто навчається, їх спрямованості на безперервну самоосвіту» [1, с. 134].

Деяко може вважати, що самостійна робота полягає у виконанні домашнього завдання. Проте самостійна робота складається не тільки з цього.

При вивченні іноземної мови мають бути задіяні всі види мовної діяльності, тому організація самостійної роботи повинна представляти поєднання трьох форм: 1) аудиторної самостійної роботи, 2) позааудиторної самостійної роботи, 3) творчої самостійної роботи, яка також може включати науково-дослідну роботу.

Аудиторна самостійна робота включає:

- виконання контрольних та самостійних робіт;
- складання схем, таблиць та діаграм;
- виконання завдань;

- роботу з довідковою, методичною та науковою літературою;
- конференції, ділові ігри, співбесіди;
- виконання тестових завдань тощо.

Аудиторна самостійна робота входить у загальний об'єм часу відведеного на аудиторну роботу.

Позааудиторна самостійна робота виконується у час вільний від занять за завданням викладача без його участі, але при його консультативній допомозі.

Вона може мати такі форми:

- читання підручника або додаткової літератури;
- робота з текстом: складання плану, анотування, реферування;
- конспектування матеріалу;
- робота зі словниками та довідниками;
- підготовка рефератів та написання творів;
- використання аудіо- та відеозаписів, джерел мережі Інтернет тощо.

Індивідуальна самостійна робота полягає у виконанні окремого (індивідуального) завдання певним студентом. Це може бути підготовка до участі у науково-практичних конференціях, олімпіадах, написання есе.

За формами організації самостійна робота може бути:

- 1) фронтальною – виконання всіма одного і того ж завдання, наприклад, написання твору;
- 2) груповою – для виконання завдань студенти розбиваються на групи по 3-6 чоловік (ділова гра);
- 3) парною – наприклад, складання діалогів;
- 4) індивідуальною – кожен виконує окреме завдання, наприклад, пише реферат на задану або обрану тему [2, с. 198].

Для того, щоб самостійна робота була максимально ефективною, завдання повинні бути чітко сформульовані, розподілені за темами, обмежені за часом. Її виконання повинне контролюватися та оцінюватися викладачем.

При контролі та оцінюванні викладачем виконання самостійної роботи повинні враховуватися такі аспекти: рівень засвоєння матеріалу; уміння

використати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; повнота засвоєння певної теми; чіткість, конкретність та розгорнутість при відповіді на запитання; оформлення завдань зі самостійної роботи згідно вимог та у зазначений строк.

Контроль має носити систематичний характер. Завдяки цьому будуть виявлені та усунені різноманітні недоліки і, що важливо, викладач буде мати зворотній зв'язок зі студентом для того, щоб скорегувати його навчальну діяльність. Результати виконання самостійної роботи мають бути враховані при атестації.

Потрібно також брати до уваги те, що на початковому етапі навчання іноземній мові самостійна робота має здебільшого репродуктивний характер. На більш пізніх етапах повинні переважати завдання творчого характеру.

Самостійна робота повинна бути забезпечена навчально-методичними матеріалами, які відповідають затвердженій робочій програмі. До цих матеріалів входять: підручники та навчальні посібники, збірники завдань, комплекти індивідуальних завдань на кожний семестр, завдання з використанням комп'ютерних технологій, методичні рекомендації. Всі ці матеріали та їх електронні варіанти повинні бути у вільному доступі для студентів.

Місцем підготовки та виконання самостійної роботи можуть бути бібліотеки, навчальні аудиторії, комп'ютерні класи або цей процес може бути здійснений у домашніх умовах.

Треба пам'ятати, що завданням самостійної роботи є формування студента як активного суб'єкта навчальної діяльності, стимулювання його до саморозвитку, розвиток творчих здібностей, підвищення самостійності та самоорганізації.

Потрібно розуміти, що виконання самостійної роботи не має викликати негативного відношення студентів, що вони повинні розуміти користь такого виду завдання. Це означає, що потрібна мотивація, як запорука успішності зазначеного процесу. Викладач має демонструвати свій інтерес до результатів самостійної роботи студентів.

Самостійна робота є дуже важливою насамперед тому, що вона є невід'ємною та обов'язковою складовою частиною системи навчання закладів вищої освіти. Вона повинна бути впорядкована, систематизована та побудована на єдиній методологічній основі. Зміст та мета самостійної роботи повинні бути чітко визначені, має бути план, методичне забезпечення та форми контролю за виконанням цього виду роботи. На фоні останніх подій її треба вдосконалювати, доопрацьовувати та приділяти більше уваги.

Слід підкреслити те, що самостійна робота сприяє збагаченню лексичного запасу студентів, формує навички роботи з різноманітними джерелами, активізує пошукову діяльність та вміння висловлювати свою точку зору. Ці фактори являються дуже важливими у процесі становлення студентів як майбутніх фахівців.

Література:

1. Коджаспірова, Г. М. Педагогічний словник : для студ. вищ. і середніх. пед. навчальних закладів / Г. М. Коджаспірова, О. Ю. Коджаспіров. – М. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 176 с.
2. Новіков, О. М. Педагогіка : словник системи основних понять. – М. : ІЕТ, 2013. – 268 с.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

Гончар Ольга

студентка 1-А курсу
спеціальності «Початкова освіта»

Хомюк Н. В.

викладач природніх дисциплін,
спеціаліст вищої категорії,
старший викладач
Луцький педагогічний коледж
м. Луцьк, Україна

Актуальність проблеми в загальному вигляді. Реформування освіти, яке здійснюється сьогодні в Україні, кардинально змінює зміст і структуру освіти. Радикальна перебудова існуючої системи освіти є актуальною тому, що вона вже не відповідає сучасним вимогам і не може забезпечити своєчасної підготовки людей до вирішення нових глобальних проблем. Ці проблеми в науковій літературі називають викликами XXI століття. Якісно нові виклики, які постають перед суспільством і сучасною системою освіти, вимагають її серйозної інституційної модернізації, зміни змісту та стратегічної цільової орієнтації. Освіта повинна запропонувати такі способи реагування на подібні виклики, які б враховували все різноманіття світоглядних підходів та альтернативних систем знань, а також задіяти нові можливості в сфері науки і технологій, в тому числі і досягнення в області нейронаук і цифрових технологій. Переосмислення мети освіти і організації навчання набуває в цьому контексті особливої актуальності. Потрібна освіта, яка буде супроводжувати людину протягом усього життя. Така освіта активізує продуктивну діяльність людини у будь-якому віці, забезпечує їй запас життєвої міцності, сприяє кращому облаштуванню в житті, досягненню матеріального, соціального та духовного благополуччя. Така освіта є ключем до нового життя, допомагає вирішити життєві і професійні проблеми, покращити особисте, сімейне, професійне, громадське життя.

Ключові слова: традиційна шкільна система, *blended learning*, всебічний розвиток та удосконалення умінь людини.

Мета - сучасні виклики освіти – сучасні тенденції зміни теоретиків.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні в освіті широкого поширення набувають різні види і форми освіти, що є провідною умовою всебічного розвитку особистості, збагачення її творчого потенціалу, засобом реалізації здібностей, а також зростанням професійної компетенції, удосконаленням раніше здобутих знань, умінь і навичок. Нові умови вимагають нових підходів. Згадуючи старе єврейське прислів'я «Не навчайте дітей так, як навчали вас – вони народилися в інші часи», кожен педагог повинен розуміти, що сьогодні вже неможливо викладати дисципліни традиційно, коли у центрі навчального процесу знаходиться вчитель, а учні пасивно сприймають матеріал. Та чи влаштовує така традиційність нашого учня? Чи отримає він необхідні навички для комунікації?

Поза всяким сумнівом існуюча шкільна система, так чи інакше, виконує свою функцію стосовно надання учням базових знань з мови, літератури, історії, математики та інших стандартних дисциплін. Більш того, українські школярі регулярно отримують високі нагороди на різних міжнародних олімпіадах. Однак, батьки, учні та й самі працівники освітньої системи відчують, що з нею щось не так.

Основною причиною цього відчуття, схоже, є зростаюча невизначеність стосовно подальшої долі школярів. Останнім часом проблема набула суспільного значення.

Сьогодні кожному педагогу важливо усвідомити завдання підготувати не учнів-формалістів, які здатні лише відтворювати набуті в процесі навчання знання, але таких, що вміють творчо мислити, зіставляти та аналізувати факти, аргументовано захищати власну точку зору. Вони повинні мати достатню теоретичну підготовку, яку б уміли реалізувати на практиці в житті та для подальшого навчання. Для розкриття творчих можливостей учнів, задоволення їх особистих та суспільних інтересів, учителю необхідно володіти методиками, які стимулюють конструктивно-критичне мислення, розвивають творчі здібності

учнів. Досягнути цих завдань можливо тільки за умови інноваційного, творчого підходу до процесу навчання. «Сьогодні змінюється підхід до вчителя: проста передача знань вже не є цінністю, важливо розвивати всі можливості і схильності дитини... Ми не знаємо, що саме через 20 років дасть результат, тому необхідно дати можливість дитині керувати своїми талантами, вкласти в його голову якомога більше понять, навичок, умінь. Стів Джобс винайшов такий геніальний предмет як Айпад завдяки тому, що він був сильний і як інженер, і як дизайнер. Людина має таланти з абсолютно різних областей. І якби ми його традиційно пустили за системою освіти математичної школи, не даючи підживлення його іншим талантам, то, напевно, Айпад навряд чи був би винайдений».

Нема сумнівів, що передати учневі знання, а потім їх перевірити тепер недостатньо. Школа повинна навчити дитину вчитися, самотійно ставити запитання і самотійно шукати на них відповіді. Одним із підходів до вирішення даної проблеми є змішане навчання (blended learning).

Сьогодні під blended learning розуміється комбінація традиційного навчання з елементами онлайн-навчання і дистанційних методів. Це його головна відмінність від суто дистанційної освіти, коли учень усі знання отримує вдома через Інтернет, а в школу приходить зкладати іспити (і то не завжди – тести можна скласти і вдома). При змішаному навчанні вчитель як і раніше залишається в центрі освітнього процесу, але за допомогою нових методик і технічних засобів він робить освітній процес більш цікавим і ефективним.

У 2000 році технології blended learning були доступні всього 45 тисячам американських школярів, а в 2009 році їх було вже 3 мільйони. До 2019 року в США близько 50% всіх уроків планувалося проводити із застосуванням онлайн-методів.

Ключовою стає *концепція навчання протягом усього життя*. Швидкість та різноманіття змін збільшується, і навчання стане основною діяльністю протягом усього життя!

Рівні можливості для всіх! Система освіти повинна забезпечувати рівні можливості навчання для всіх вікових категорій, враховуючи, що потреба в

навчанні для людей старшого віку не менш актуальна, ніж для дітей, проте специфіка навчання для різних вікових категорій відрізняється.

Персоналізація процесу навчання. Кожна ситуація, проблема і виклик, з якими стикається людина під час навчання та в житті, унікальні, тому система навчання має бути індивідуальною, тобто програму мають підлаштовувати під людину, а не людину під програму.

Межа між навчанням та роботою зникає. Ми постійно навчаємося, коли працюємо, і ми постійно працюємо над собою, коли навчаємося. Тому майбутня система освіти має забезпечувати повну підтримку людині при розв'язанні будь-яких завдань протягом усього життя.

Ще одна важлива перевага змішаного навчання – можливість індивідуального підходу до учнів. Саме цього так не вистачає «знаннєвій парадигмі», що панувала в ХХ столітті, і що ставила на меті лише передачу знань «від і до». Різні форми змішаного навчання дозволяють кожному учневі розвиватися в тому напрямку, який цікавий саме йому.

Література:

1. В.І.Ковальчук . Сучасні виклики освіти – сучасні тенденції зміни стереотипів. <http://ndl.ippo.kubg.edu.ua/?p=254>
2. В.Г.Базелюк. Виклики та перспективи освіти дорослих в Україні. <http://lib.iitta.gov.ua/711097/1/Bazeliuk.pdf>
3. <https://apostrophe.ua/ua/article/society/2017-08-28/vyizovy-dlya-obrazovaniya-ukrainyi/14121>

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Дудукалова О.С.,
аспірантка Бердянського державного
педагогічного університету,
м. Бердянськ, Україна*

Зміни, які відбуваються в галузі економіки та професійної (професійно-технічної) освіти зумовлюють потребу суспільства в інженерах-педагогах економічного профілю, які відповідатимуть вимогам розвитку фахового середовища в професійному та особистісному аспектах. Виникає необхідність у визначенні особливостей професійної діяльності інженерів-педагогів економічного профілю та вимог до їх підготовки в умовах сучасності. [1]

Відповідно до змісту і структури процесу формування готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності принциповим є загальне положення про те, що взаємопов'язані структурно-функціональні компоненти об'єднані однією педагогічною метою. Під педагогічними цілями ми розуміємо очікувані і реально досяжні результати освітнього процесу, які виражаються в такому особистісному новоутворенні як готовність до професійної діяльності. Отже, формування готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності – це комплекс психолого-педагогічних впливів здійснюваних в освітньому процесі закладу вищої освіти, за яких здобувачі вищої освіти набувають стійкого стану налаштованості на успішне розв'язання складних спеціалізованих задач та практичних проблем в професійній освіті та галузі економіки.

Вважаємо, що майбутні інженери-педагоги економічного профілю на шляху до оволодіння спеціальністю зазнають змін у динамічній структурі готовності до професійної діяльності на початковому (адаптація), основному (стабілізація) та завершальному (спеціалізація) етапах.

Стан адаптації, стабілізації та спеціалізації виявляється у зовнішніх та внутрішніх змінах щодо стану готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю та процесу її формування. Загалом адаптація (лат. *adaptatio*, від *adapto* – пристосовую) – процес пристосування об'єкта (адаптаціогенез); стан пристосованості об'єкта (результат адаптаціогенезу); дія, спрямована на об'єкт з метою його пристосування до визначених вимог, пристосування об'єкта до використання в конкретних умовах. Зокрема, соціальна адаптація тісно пов'язана з процесом соціалізації, інтеріоризації норм та цінностей нового соціального середовища, способів предметної діяльності, форм соціальної взаємодії. Адаптація психологічна – сукупні властивості індивіда, що характеризують його стійкість до умов середовища та рівень пристосування до них; результат такого пристосування; явище двостороннє, об'єктом дослідження при цьому є не індивід чи середовище, а їх взаємодія; інтегральний показник стану людини, її здатності виконувати певні функції: адекватно сприймати оточення, спілкуватися з іншими людьми, здійснювати само- і взаємо- обслуговування в колективі, адаптивно змінювати поведінку відповідно до рольових очікувань; необхідна умова процесу перетворення індивіда на повноправного активного члена певного соціуму, формування свого статусу [2].

Отже, етап адаптації (I курс) спрямовано на пристосування майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до умов і змісту професійно-освітнього процесу, до нової соціальної ролі, налагодження відносин один з одним і з викладачами.

Для проходження даного етапу передбачалося виконання таких завдань: на основі дисципліни «Вступ до фаху» розкрити перспективи і шляхи оволодіння обраною спеціальністю; мотивувати майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності; забезпечити активне включення до навчальної, практично-зорієнтованої та самостійної діяльності; виявити потенційні можливості (мотиваційні, операційно-діяльнісні, інтелектуальні, емоційно-вольові); допомогти окреслити мету та завдання власного професійного

становлення відносно очікуваних результатів щодо формування компонентів готовності до професійної діяльності.

Адаптованість майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю проявляється в емоційних станах і соціально значущих почуттях (відчуття комфорту, рівноваги, психоемоційної стабільності, стану вдоволеності, позитивні стосунки з членами групи, відсутність стресу та відчуття загрози) та показниках адаптованості (впевненість у собі, адекватність самооцінки, ясність самосвідомості, відповідальність, уміння долати перешкоди тощо).

Основний етап формування готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю пов'язуємо із стабілізацією, що є окремим випадком корекції динамічних властивостей та як процес характеризується такими діями: зміцнення, укріплення, приведення чого-небудь у стійкий стан; надання стійкої рівноваги; забезпечення сталості, незмінності яких-небудь величин, характеристик, ступеня вияву чого-небудь; збереження незмінності властивостей [3].

Стабілізація сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності – це зміна динамічних властивостей компонентів готовності до професійної діяльності, спрямована на підвищення її стійкості, інтенсифікацію затухання перехідного процесу, зменшення впливу зовнішніх факторів.

Етап стабілізації готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності припадає на II-III курс та зорієнтовано на зміцнення, укріплення, приведення у стійкий стан сформованість її компонентів.

Завданнями даного етапу передбачалося: мотивувати майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності на основі отримання позитивного досвіду; ресурсами навчальних дисциплін «Економіка підприємства», «Основи інженерно-педагогічної творчості», «Креативні технології навчання» формувати готовність до професійної діяльності на основі вирішення різнорівневих задач та практичних проблем у професійній (професійно-технічній) освіті та галузі економіки; на базі виробничої практики поглибити професійну підготовку майбутніх інженерів-педагогів економічного

профілю з питань формування компонентів готовності до професійної діяльності та спрямувати їхні зусилля на професійний (особистісний) розвиток у процесі вирішення спеціалізованих задач та практичних проблем у галузі економіки; здійснювати систематичний контроль та діагностику рівня академічних (особистісних) досягнень майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю щодо очікуваних результатів навчальної, практично зорієнтованої, самостійної діяльності.

Стабілізація готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності проявляється у здатності зберігати властивості, що характеризують якість сформованості компонентів готовності відповідно до вимог професійної діяльності та реалізованих потенційних можливостей (мотиваційних, операційно-діяльнісних, інтелектуальних, емоційно-вольових).

Завершальний етап пов'язуємо зі спеціалізацією формування готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності, яка полягає у конкретизації, деталізації та набутті здатностей виконувати окремі завдання та обов'язки, які мають особливості в межах розробленої структури готовності.

Етап спеціалізації готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності припадає на IV курс та зорієнтовано на систематизацію набутих здатностей до вирішення спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній (професійно-технічній) освіті та галузі економіки.

Завдання даного етапу передбачало: забезпечити стійку професійну спрямованість на основі досягнення очікуваних результатів; сприяти систематизації когнітивних, мета-когнітивних, розумових та практичних знань, умінь та навичок професійної діяльності через вивчення дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» та залучення майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до активного використання набутого досвіду в дослідницькій діяльності та виконанні завдань переддипломної практики;

ресурсами психолого-педагогічного впливу та супроводу сприяти подальшому професійному самовизначенню майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю; здійснити контроль та діагностику рівня академічних (особистісних) досягнень майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю щодо очікуваних результатів навчальної, практично зорієнтованої, самостійної діяльності.

Спеціалізація виявляється у рівні сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю до професійної діяльності.

Отже, майбутні інженери-педагоги економічного профілю на шляху до оволодіння спеціальністю зазнають змін у динамічній структурі готовності до професійної діяльності на початковому (адаптація), основному (стабілізація) та завершальному (спеціалізація) етапах. Зміни у рівнях сформованості готовності до професійної діяльності відбуваються завдяки навчально-методичному забезпеченню, яке ґрунтується на реалізації системного, синергетичного, компетентнісного, інтегративного, задачного та творчого підходів із дотриманням визначених психолого-педагогічних умов.

Література:

1. Дудукалова О. С. Сутність та структура готовності до професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів економічного профілю. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Серія: Педагогічна.* 2016. Вип.22. С. 138-140.

2. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42642

3. Словник української мови в 11 томах : онлайн-версія. URL: <http://sum.in.ua/s/stabilizacija> (дата звернення 14.04.2020).

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

*Зарубич Т.Р.,
студентка 3 курсу
спеціальності «Початкова освіта»
Луцького педагогічного коледжу
м. Луцьк, Україна
Науковий керівник: Ричко В.К.
викладач-методист*

Стаття присвячена дослідженню ефективності використання інтерактивних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва; розглядаються типи методів, їх ефективність та правильне застосування у початковій школі.

Специфіка викладання образотворчого мистецтва в сучасних умовах потребує від учителя широкого використання інтерактивних методів навчання, які дають змогу підвищити ефективність засвоєння знань, викликати інтерес до навчання, поліпшити контроль над виконанням завдань.

Інтерактивне навчання – це навчання, яке відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу, вони спільно вирішують проблеми, моделюють ситуацію, оцінюють поведінку учасників та свою. При цьому весь час проводиться зміна діяльності: дискусії, робота в групах, ігри, проектування та ін.

Впровадження інтерактивних методів дає такі переваги:

- Розвиток особистості;
- Освоєння нового досвіду навчальної взаємодії ;
- Формування в учнів основних пізнавальних і громадянських умінь;
- Розвиток толерантності.

Для того, щоб підвищити ефективність використання методів на уроках образотворчого мистецтва, потрібно:

1. Визначити рівень підготовленості класу до впровадження нових методів;

2. Дати учням випереджувальні завдання: прочитати, подумати, поспостерігати за явищами природи або довкілля;

3. На одному занятті використовувати декілька інтерактивних методів;

4. Налаштувати учнів на роботу та підтримання дисципліни.

Розглянемо різні типи *інтерактивних методів* навчання, які можна використати на різних етапах уроку образотворчого мистецтва у початковій школі.

Метод “Робота в парах” – парна і групова робота організовується як на уроках засвоєння, так і на уроках застосування знань, умінь і навичок. За умов парної роботи всі діти в класі отримують рідкісні за традиційним навчанням можливість говорити, висловлюватись. Робота в парах дає учням час обдумати, обмінятись ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед класом. Вона сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватись, критичного мислення, вміння переконувати й вести дискусію. Використання такого виду співпраці сприяє тому, що учні не можуть ухилитися від виконання завдання, які за інших умов потребують великої затрати часу.

Метод проектів - це система навчання, за якою учні набувають знання, уміння і навички у процесі планування і виконання практичних завдань - проектів, які постійно ускладнюються. Під час роботи за методом проектів особливе значення має творче нестереотипне мислення і бачення учнів, їхня активність, самостійність, захопленість.

За домінуючим видом діяльності можна виокремити основні типи художніх проектів:

- Інформаційний;
- Дослідницький;
- практично-творчий;
- ігровий.

Проекти можуть бути індивідуальними, груповими і колективними.

«Мозковий штурм» - відома інтерактивна технологія колективного обговорення, що використовується для прийняття кількох рішень з конкретної проблеми. Передбачає одночасну спільну роботу всього класу. Як показує

практика, шляхом «мозкового штурму» всього за кілька хвилин можна визначити десятки ідей. Мозковий штурм спонукає учнів проявляти уяву та творчість, дає можливість їм вільно висловлювати свої думки. Мета «мозкового штурму» чи «мозкової атаки» в тому, щоб зібрати якомога більше ідей щодо проблеми від усіх учнів протягом обмеженого періоду часу.

Метод «Мікрофон» дає можливість кожному висловлювати думку, швидко, по черзі, відповідаючи на запитання.

Правила проведення «Мікрофону»:

- говорити має право тільки той учень, у кого «символічний» мікрофон;
- відповіді не коментують і не оцінюють;
- коли хтось висловлюється, інші мають дотримуватися тиші.

Ситуативні ігри, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, навчальні ігри - це методи і прийоми, які збагачують і доповнюють зміст уроку. Вони сприяють створенню ситуацій, коли вчитель має змогу активізувати учнів відповідно до їхніх художніх здібностей і можливостей. На уроках образотворчого мистецтва можливе використання таких ігор: «Кіностудія» (розкадрування мультиплікаційного фільму), «Ательє» (виготовлення іграшок та пошиття для них одягу), «Дизайн-студія з флористики».

У методичному посібнику «Образотворче мистецтво в початковій школі» С. Коновець розкриває шляхи активізації дитячої творчості засобами *ігрової діяльності*. Автор стверджує, що на заняттях образотворчого мистецтва казково-ігрові моменти можуть бути «обіграні» учителем із його своєрідним помічником - лялькою. Вибір ляльок за кількістю, призначенням та художньо-естетичним оформленням має бути естетичним. Виготовляти таких ляльок краще саморобним способом. Вони повинні артистично «виконувати свої ролі» протягом досить довгого часу. Також можна використовувати і інші предмети для ігор, які значною мірою допомагають швидко організувати або переключати увагу дітей (народні іграшки, різні побутові предмети, твори мистецтва, зразки художніх фотографій, квіти та рослини, демонстрування

фрагментів мультиплікаційних та відеофільмів, ілюстрацій з дитячих книжок, використання музичних, поетичних та інших літературних творів).

Література:

1. В.Д.Шарко Сучасний урок // Технологічний аспект // Посібник для вчителів та студентів – Київ, 2007. С. 176-180
2. Л. Варзацька, Л. Кратасюк Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади // Дивослово // 2005- №5
3. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник /О.Пометун, Л.Пироженко. –К., 2004. -192 с.
4. Трач С.К. Образотворче мистецтво: підручник для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. / С.К. Трач, М.І. Резніченко. - Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2012. - 128 с.

УДК 657

Педагогічні науки

ДИДАКТИЧНІ ХВОРОБИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ УЧНІВ

Зарубич Т.Р.,

студентка 3 курсу

спеціальності «Початкова освіта»

Луцького педагогічного коледжу

м. Луцьк, Україна

Науковий керівник: Давидюк Галина Михайлівна

викладач-методист

У статті проаналізовано дидактичні хвороби, які виникають внаслідок перевантаження учнів молодших класів. Обґрунтовано можливість усунення навчальних перевантажень.

Навчальний процес – це сукупність послідовних взаємопов'язаних дій учителя і учнів, на забезпечення свідомого і міцного засвоєння системи наукових знань, умінь і навичок, формування вміння використовувати їх у житті, на розвиток самостійності мислення, спостережливості та інших пізнавальних здібностей учнів, оволодіння елементами культури розумової праці і формування

основ світогляду. Діяльність вчителя полягає у формуванні в учнів мотивів навчання, у викладанні змісту предмету, в організації діяльності учнів, в управлінні і керівництві їх самостійною роботою, спрямованою на вивчення і використання знань, в перевірці знань і умінь. Саме від вміння учителя в невиснажливому, рівномірному використанні потенціалу кожної дитини, залежить психічний стан учня, тобто педагог у процесі взаємодії з учнями, проявляючи власні особистісні особливості, професійну обізнаність та досвід, викликає у них певний емоційний стан, який стає домінуючим при роботі на уроці і лежить в основі ставлення до педагога і його предмета. Одним з головних завдань, які сьогодні стоять перед вчителем – є мінімізація впливу стресових ситуацій під час навчання. Хибною є думка, що «школа – не робота, хвилюватися нема чого». Освіта – це вже стрес, і психологи відзначають, що половина школярів страждають різними формами неврозів, джерелом яких часто може ставати педагог (неповажне, несправедливе, упереджене ставлення до учня, прилюдне висміювання його відповідей, поведінки, зовнішнього вигляду, здібностей).

У разі пред'явлення, з боку педагога, надмірних вимог та інших професійно неадекватних дій, ситуація оцінюється дитиною як загрозна. Замість того щоб бути зосередженим на навчальному матеріалі, учень відволікається на пошук шляхів уникнення небезпеки, що позначається на результативності пізнавальної діяльності, засвоєнні навчального матеріалу. У результаті надмірного навантаження учнів можливий розвиток такого стану, як «шкільна фобія», викликаного відвідуванням школи, підвищеним занепокоєнням в навчальних ситуаціях, очікуванні негативної оцінки з боку педагогів. Дитина, коли її можливості не відповідають вимогам, які до неї ставляться, постійно відчуває власну неадекватність, неповноцінність, не впевнена у правильності власної поведінки, своїх рішень. Згодом, якщо вчасно не помітити емоційне неблагополуччя, цей стан може перерости в *дидактогенію* – негативний психічний стан учня, викликаний порушенням педагогічного такту з боку вчителя, що нерідко переростає в невроз. В. Сухомлинський на основі багаторічного досвіду керівництва Павлиською середньою школою

висловлював глибоку стурбованість руйнівним впливом навчальних перевантажень на розумовий розвиток і здоров'я учнів. У цьому зв'язку він писав: «10-12 годин щоденного сидіння над книжкою, слухання, осмислювання, запам'ятовування, пригадування й відтворення, щоб відповісти на запитання вчителя – це непосильна, виснажлива праця, яка зрештою підриває фізичні й розумові сили, породжує байдужість до знань, приводить до того, що в людини є тільки навчання й немає інтелектуального життя».

Найчастіше велика втомлюваність спостерігається на першому році навчання в школі в шестирічних дітей. Але і кожен четвертий старшокласник закінчував навчальний день на низькому рівні працездатності, а її денна динаміка мала несприятливий характер, що свідчить про перевтому і більш старших учнів. Отже, найважливішими причинами навчальних перевантажень у сучасній системі освіти є:

- недостатня науково-педагогічна обґрунтованість систем навчальних предметів для різних вікових ступенів навчання;
- насиченість навчальних програм і підручників другорядними подробицями;
- загальний характер формулювань мети і завдань засвоєння знань, умінь і навичок у навчальних програмах;
- відсутність у навчальних програмах правильного співвідношення теоретичних знань і практичних прийомів і умінь навчальної діяльності;
- невідповідність темпу викладання віковим можливостям учнів у засвоєнні навчального матеріалу;
- надмірні за складністю й обсягом домашні завдання.
- надмірний обсяг навчального матеріалу справляє вкрай негативний вплив не лише на навчання і виховання, але також на їхнє здоров'я.

Передвісниками дидактичних хвороб насамперед є – неспокійний сон, напруженість, пригнічений настрій, іноді навіть тривога на неусвідомленому рівні перед відвідуванням школи що проявляється у вигляді соматичних симптомів (блювання, головний біль, підвищення температури тощо).

Не викликає сумніву, що найважливішим напрямком профілактики епідемічного за своїми масштабами поширення багатьох захворювань серед дітей шкільного віку є усунення навчальних перевантажень у процесі розробки нових навчальних програм і підручників, який є першим етапом у визначенні рівня інтелектуальних та емоційно-вольових зусиль учнів на уроках і під час виконання домашніх завдань.. Зменшення обсягу навчального матеріалу має поєднуватись із виділенням найважливіших його складових. В першу чергу з дітьми потрібно бути максимально тактовними, прислухатися до їх проблем, не перевантажувати, не перебільшувати значимість шкільних оцінок. Завжди пам'ятати, що кожен учень це індивідум, який не може бути однаково розвиненим в усіх напрямках і потребує індивідуального підходу. Дуже важливим чинником є вміння учнів самостійно розпоряджатися вільним часом в процесі виконання домашніх завдань. Важливо захопити дитину якимось видом спорту, танцями, підібрати таке хобі, яке дозволяло б скидати стрес, задовольняти потребу в спілкуванні, змаганні і попутно зміцнювало її здоров'я.

Отже, представлені вище факти свідчать, що зумовлене непомірним сукупним обсягом навчального матеріалу порушення принципу цілісності навчально-виховного процесу й системи дидактичних принципів за своїми наслідками виходить далеко за межі «застарілих шкільних хвороб» і має бути визнаним небезпечною соціально-педагогічною патологією.

На даний час я можу з впевненістю сказати, що вчителі молодших класів дотримуються правильного підходу до навчального процесу. Адже, згідно НУШ змінилися підходи до навчання в молодших класах. Учитель має право та змогу вільно вибирати будь-який ефективний та раціональний, на його думку, метод, прийом і технологію навчання учнів. Але Нова українська школа рекомендує ключовою для використання технологію інтегративного навчання на основі синергетичного підходу до освітнього процесу або предметну інтеграцію. Адже саме інтеграція у вивченні навчальних дисциплін, на думку фахівців, найбільше сприятиме ефективності освіти в початковій школі і не навантажує дітей.

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка / Н.П.Волкова. – К.:Академія, 2001. – 576 с.
2. Безруких М.М. Школьные факторы риска и здоровья детей // Педагогіка толерантності.- 1999. - № 3/4.
3. Ушаков Г.К. Профилактика нервно-психических расстройств у детей. – М.: Знание
4. Виговська О. Професіоналізм учителя як гарант збереження його здоров'я

УДК 373.2

Педагогічні науки

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК
ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

*Зінов'єва Д. О.,
Здобувачка вищої освіти ННІСПМО
Мелітопольський державний
педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька обл., Україна*

Для того щоб успішно взаємодіяти із соціумом, людині необхідно оволодіти навиком спілкування. Взаємодія з оточуючими не буде достатньо повноцінною без використання мовлення, та зокрема діалогу.

Діалог є найбільш простою формою мовленнєвого спілкування дітей, особливо у порівнянні з монологом та полілогом. Про легкість оволодіння діалогічним мовленням говорить те, що діти в процесі свого мовного розвитку раніше за все опановують діалог, у питально-відповідальній формі [1, с. 14].

Розвиток діалогічного мовлення потрібно проводити протягом усього дошкільного періоду. У дітей старшої групи потрібно формувати вміння точно та змістовно відповідати на питання. Також важливим є навчання умінню відповідати на одне і те саме питання по різному, як коротко, так і поширено. У

цій віковій групі потрібно продовжувати закріплювати вміння приймати участь в спільній розмові, не перебивати співрозмовника та уважно його слухати [2, с. 167].

Одним з найбільш важливим чинником що впливає на формування та розвиток діалогічного мовлення дошкільників є гра. Під час ігрової діяльності розвиваються два типи відносин: перший тип – це реальні дитячі відносини, а другий тип – це ігрові відносини. Обидва типи ігрових відносин передбачають діалогічне мовлення [3, с. 74].

Ігрова діяльність та мовлення перебувають у тісному взаємозв'язку. Діти, які постійно перебувають в ігровому середовищі, спілкуються між собою, заповнюють життєву потребу у спілкуванні та спільно вирішують поставлені мовленнєві задачі.

Для визначення впливу ігрової діяльності на розвиток діалогічного мовлення дітей старшого дошкільного віку було проведено дослідження.

В експерименті брало участь 22 дитини, віком від 5 до 6 років. З них 12 хлопчиків та 10 дівчаток.

Перед початком дослідження діти були поділені на дві групи: експериментальну і контрольну. Для визначення рівня сформованості діалогічного мовлення дітей експериментальної та контрольної групи, було використано декілька видів завдань:

1. Складання діалогу за запропонованими мовленнєвими ситуаціями (з використанням картини);
2. Побудова діалогу з використанням запропонованих слів на основі зображувального матеріалу;
3. Розмова по телефону;

Перше завдання складання діалогу за запропонованими мовленнєвими ситуаціями проводилося з використанням сюжетних картинок. Оцінка відбувалася за такими критеріями: самостійність в побудові діалогу; кількість реплік; зміст діалогу; вміння користуватися виражальними засобами.

Друге завдання, побудова діалогу з використанням запропонованих слів на основі зображеного матеріалу, оцінювалося за такими критеріями:

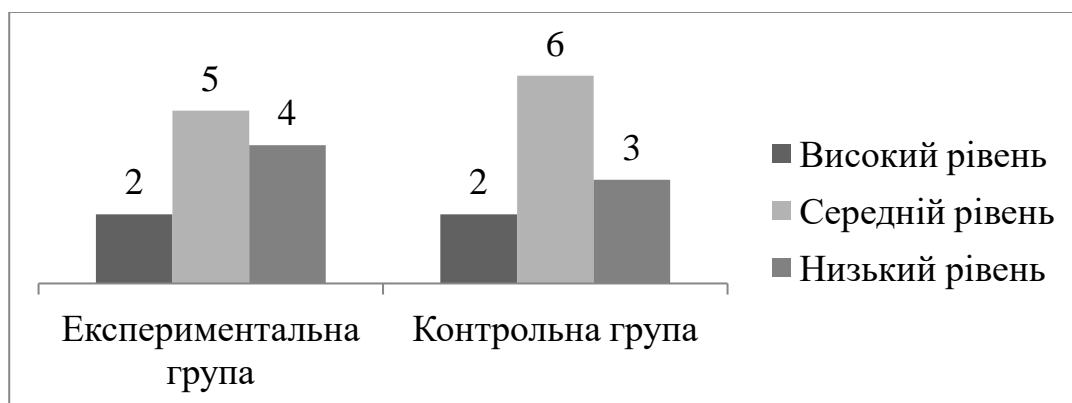

використання усіх запропонованих слів у побудові діалогу; доречність вживаних слів до зображеної ситуації.

Третє завдання розмова по телефону, оцінювалася за такими критеріями : наявність спонукальних реплік (стимулів); загальна кількість вимовлених реплік. Три репліки на один мікродіалог; кількість діалогічних єдностей в мікродіалогах. Від 3 до 5 діалогічних єдностей.

За результатами дослідження рівня розвитку діалогічного мовлення дітей старшого дошкільного віку на констатувальному етапі дослідження були отримані такі результати:

Група	Рівні					
	Високий		Середній		Низький	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Експериментальна	2	18%	5	45%	4	37%
Контрольна група	2	18%	6	54%	3	28%

Проаналізувавши результати дослідження було зроблено висновок, що діалогічне мовлення дітей старшого дошкільного віку потребує розвитку.

Виходячи з цього для дітей експериментальної групи проведено формувальний експеримент за такими напрямками : ігри з використанням побутових сюжетів (сім'я), ігри виробничої тематики (крамниця, бібліотека, транспорт, відвідання кафе), ігри за сюжетами літературних творів, мультфільмів, сюжетних картинок.

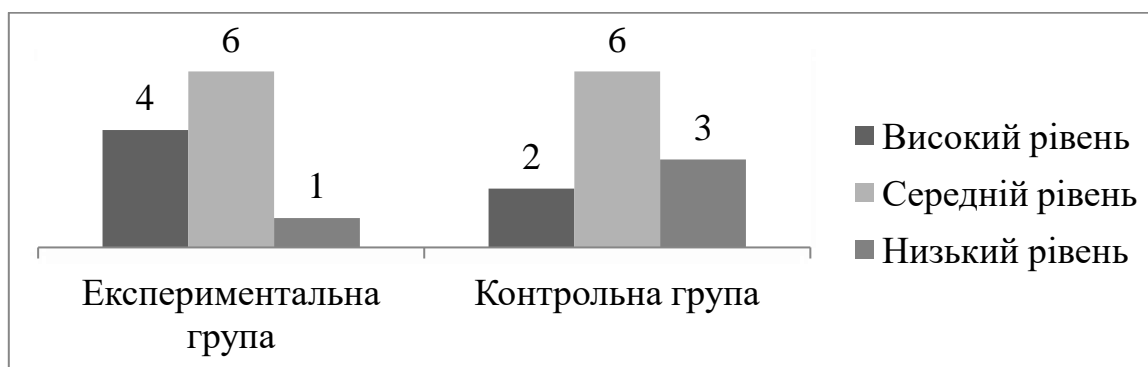
Ігри програвалися по декілька разів, з усіма дітьми, залежно від сюжету одночасно у грі брали участь від 2 до 5 дітей.

На контрольному етапі для визначення рівня розвитку діалогічного мовлення, дітям було запропоновано виконати аналогічні завдання, що й на констатувальному етапі.

За результатами дослідження рівня розвитку діалогічного мовлення дітей старшого дошкільного віку на контрольному етапі отримані такі результати:

Високий рівень сформованості діалогічного мовлення показали 4 дітей експериментальної групи (що складає 37%, кількості дітей у групі). Серед дітей контрольної групи 2 дітей були оцінені на високий рівень (18% дітей групи). На середній рівень було оцінено 6 дітей експериментальної групи (54%), серед дітей контрольної групи середній рівень показало також 6 дітей (54%). На низький рівень були оцінено 1 дитину експериментальної групи (9%), та 3 дітей контрольної групи (28%).

Отримані результати у вигляді діаграми:

Виходячи із отриманих результатів ми бачимо, що рівень розвитку діалогічного мовлення дітей контрольної груп, залишився на колишньому рівні, що й під час діагностичного обстеження на констатувальному етапі експерименту. Рівень розвитку діалогічного мовлення дітей експериментальної групи згідно до отриманих результатів значно покращився, про це свідчить підвищення рівня діалогічного мовлення у 2 дітей з середнього на високий, та у 3 дітей з низького на середній. Виходячи із цього можна сказати що гра є потужним засобом до розвитку діалогічного мовлення дошкільників.

Література:

1. Парамонова Л. Г. Воспитание связной речи у детей. Методическое пособие. – М. : Национальный книжный центр, 2018. – 192 с.

2. Яшина В. И. Теория и методика развития речи детей.: 4-е издание, переработанное и дополненное / В. И. Яшина, М. М. Алексеева. – М.: Академия, 2013. – 448 с.

3. Арсентьева В. П. Игра – ведущий вид деятельности в дошкольном детстве : Учеб. пособие / В. П. Арсентьева. – М. : ФОРУМ, 2009. – 144 с.

УДК 379.8

Педагогічні науки

ДІЯЛЬНОСТЬ КЕРІВНИКА У ВИХОВАННІ ДИТЯЧОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ

Калінкіна Н.В.

старший викладач вищої категорії

КПНЗ «Дитяча музична школа № 7 м. Одеси»

м. Одеса, Україна

На виховання людини впливає багато факторів та умов. Саме естетичне виховання є одним з найважливіших елементів розвитку особистості, яке дає напрямок розвитку, охоплюючи як духовний світ так і практичну діяльність.

Хорове виховання закріпилося в житті людини, стало одним з джерел натхнення для розкриття глибоких душевних почуттів. Хоровий спів сприяє розвитку та вдосконаленню слуху, розширенню загального кругозору, вихованню високого художнього смаку.

Професія диригента хору, в більшості випадків, передбачає роботу не з професійно підготовленими музикантами, а з аматорами співу. Якщо говорити о тих, хто пов'язав своє творче життя з дітьми – це шкільні хори, де діти спочатку не вміють, а частіше не хочуть співати, тому задача керівника спочатку заразити їх любов'ю до музики, а потім навчити її виконувати. Яка ж кінцева мета? Перш за все – сформувати духовну сутність дитини [1, с. 176]. Тому одна з головних задач керівника дитячого хору – це допомогти дітям зрозуміти, що для самоствердження є багато шляхів, і один з них – це хорова творчість. Спів у хорі повинен стати для учнів духовною потребою.

Робота з дитячим хором вимагає від керівника великої організованості, ясного перспективного уявлення про педагогічний процес, як єдиної узгодженої і послідовно проведеної системи виховання і навчання учнів.

Найбільший результат у такого дитячого хору, який розвивається в ході регулярних занять протягом багатьох років, охоплюючи всі періоди зростання дітей, починаючи від молодшої вікової групи і закінчуючи старшою. Учні, які пройшли таку школу хорового співу, на все життя зберігають любов до нього і часто продовжують свої співочі заняття в дорослій самодіяльності.

І керівник, і хор складають єдине ціле. Як хоровий колектив не може без керівника здійснювати плідну художню діяльність, так і один керівник без підтримки колективу мало що може зробити. Виховання згуртованого музичного колективу – це завдання, яке постає перед багатьма керівниками.

Дуже важливу роль відіграють і взаємини між самими учасниками дитячого хору. Вони можуть сприяти успіху в роботі або, навпаки, заважати їй. Не можна допускати, щоб в хорі були групи, що протистоять один одному, або окремі співаки, які протиставляють себе колективу: це може створити несприятливу атмосферу. Керівнику хору слід постійно дбати про те, щоб відносини в колективі встановлювалися на основі взаєморозуміння і взаємоповаги. Тільки за цих умов в хорі може виникнути колективна дружба, яка необхідна для успішної діяльності.

Диригент завжди повинен бути зовні охайний, привітний, ніколи не допускати грубості: він повинен твердо засвоїти, що грубість і тонка художня робота виключають один одного [4, с. 17].

Для успішної виконавської діяльності диригентові хору необхідні: сила (фізична і психічна), активність, ініціативність, урівноваженість, оптимізм, працездатність, упевненість, гнучкість, точність, пунктуальність [3, с. 181].

Особистісне і професійне зростання диригента пов'язане із його вольовою діяльністю. Диригентська воля має прояв у здатності активно і толерантно домагатися свідомо поставленої мети, переборюючи зовнішні та внутрішні перешкоди. Вольові уміння проявляються також у здатності

диригента гальмувати незадовільні імпульси, посилюючи бажані. В цьому плані найбільш значущими уміннями диригента є витримка (уміння керувати собою в стані гніву, страху, відчаю або роздратованості), наполегливість (уміння витримувати перевтому на шляху до досягнення мети), самостійність (уміння спиратися у своїй професійній діяльності на власні знання, уміння та інтуїцію), виконавська надійність, що проявляється як здатність до саморегуляції, витривалості, стабільності та підготовленості до концертного виступу [3, с. 182].

Педагогічна діяльність диригента проявляється через його педагогічну майстерність, здатність виховувати і навчати співаків хору, через уміння спілкуватися, любов до дітей, зацікавленість у вивченні освітніх технологій [3, с. 182].

Професія диригента включає в себе цілий ряд найважливіших компонентів, серед яких найбільш характерні наступні:

- диригент – художник, майстерність і талант якого здатні об'єднати і повести колектив на створення справді художньої інтерпретації твору;
- диригент – вчитель та вихователь свого колективу, здатний організувати його репетиційну роботу і всю діяльність таким чином, щоб зусилля всіх музикантів, їх здатності і індивідуальна майстерність були спрямовані на створення цілісної виконавської концепції;
- диригент – пропагандист всього кращого, що створено великими композиторами минулого та сучасного, своєю музично-виконавською діяльністю сприяє появі нових талановитих творів сучасних авторів, відродженню на концертній естраді незаслужено забутих творів [2, с. 180].

Спілкування з музикою виховує людську душу, розвиває моральний потенціал та інтелектуальний світ людини, тому одним з основних завдань керівника дитячого хору є формування художньо-цінного репертуару. Вміло дібраний репертуар забезпечує творчо-активне життя хорového колективу, підвищує рівень музичної та загальної культури виконавців.

Відбір репертуару є творчим процесом, що органічно входить до повсякденної діяльності керівника хору, вимагає від нього багато знань та умінь: знання законів сприйняття виконавцями та слухачами тих чи інших музичних творів; вміння передбачити динаміку музично-співочого розвитку виконавців; вміння гнучко реагувати на нові віяння у сучасному музичному житті. Важливим є й те, що процес формування репертуару повинен підпорядковуватися учбово-виховним завданням, адже учбовий хоровий колектив насамперед є засобом різнобічного розвитку та виховання підростаючого покоління [5, с. 181].

Такий широкий і різноманітний спектр діяльності керівника дитячого хору вимагає від нього не тільки знань, умінь і навичок в області хорового мистецтва, а й широкої загальної ерудиції і педагогічної освіченості. Він повинен бути різнобічно підготовленим, творчо активним педагогом. Для цього необхідні великі знання в галузі літератури, театру, образотворчого мистецтва, суспільних наук, основ психології, а також володіння розвиненим інтелектом і силою волі. Робота з дитячим хором вимагає від керівника великої працездатності, витривалості і міцного здоров'я, а також оптимізму і почуття гумору. Всі ці знання, вміння, навички, здібності і риси характеру є, по суті, професійними якостями керівника дитячого хорового колективу.

Література:

1. Е. Киянова. Юрий Славнитский. Музыкант Божьей милостью. – СПб.: Композитор, Санкт-Петербург, 2004. – 196 с.
2. Самарин В.А. Хороведение и хоровая аранжировка: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 352 с.
3. Смирнова Т.А. Хорознаводство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. – Харків: «Федорко», 2013. – 212 с.
4. Чесноков П. Г. Хор и управление им: Учебное пособие. – 4-е изд., стер. – СПб.: Издательство «Лань»; Издательство «ПЛАНЕТА МУЗЫКИ», 2015. – 200 с.

5. Шамро Л.Л. Вокально-хорове мистецтво як засіб виховання і навчання в системі мистецької освіти // Трансформація освіти і культури: традиції та сучасність: Зб. матеріалів Міжн. наук.-творч. конф., Київ, 2-3 травня 2012 р. – К. : НАКККиМ, 2012. – С. 180-182.

УДК (378.147 (09) (477.54/.62)

Педагогічні науки

СПОСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Карасьова О.В.,

*к.п.н., доцент кафедри іноземних мов
Національного фармацевтичного університету
м. Харків, Україна*

Вища освіта сьогодення базується на пошуку та використанні нових форм, методів, технологій навчання, спрямованих на формування самостійної особистості, здатної аналізувати ситуацію, приймати рішення, діяти самостійно в різних ситуаціях, застосовувати свої знання на практиці. Форми та методи організації самостійної наукової роботи студентів можуть бути корисними для процесу навчання.

Аналіз матеріалів за темою дослідження показав, що організація самостійної дослідницької роботи студентів з використанням методу хмарних технологій є дуже ефективною на сьогоднішній час, а хмарні орієнтовані електронні освітні ресурси дозволяють не лише планувати, контролювати самостійну роботу студента, а й мотивувати до успішного навчання через Інтернет [1, с.198]

Слід зазначити, що самостійна науково-дослідна робота студентів, яка включає в себе виконання дослідних і творчих завдань, проекти проблемних питань, теми курсових і кваліфікаційних робіт, участь студентів в наукових гуртках, робота в наукових лабораторіях, участь в наукових конференціях з презентацією наукових досягнень є поширеною у сучасній практиці. Наприклад, впровадження «активних лекцій», таких як проблемних лекцій, лекцій-візуалізацій з графіками, схемами таблиць, лекційно-прес-конференцій,

лекцій-консультацій та інших форми організації самостійної дослідницької роботи студентів ефективно впливає на інтелектуальні та організаційні здібності студентів, розвивають абстрактне та логічне мислення. [2, с.104-105]

Поширена форма організації самостійної роботи студентів, курсова робота, є провідним способом організації наукової діяльності студентів та сприяє розвитку дослідницьких навичок студентів, вмінню використовувати методи дослідження для виявлення змісту конкретної теми, виявлення природи суперечностей. Існують чотири етапи написання курсової роботи. Перший етап передбачає самостійне вивчення студентами джерел і складання списку. На другому етапі студенти вибирають назву своєї дослідницької роботи, визначають мету і складають план з обраної теми. На третьому етапі студенти вивчають матеріали та на четвертому – передають свою роботу науковому керівнику, приймають від нього зауваження, виправляють помилки та захищати курсову роботу. [3, с.201]

Слід зазначити, що до інноваційних форм самостійної наукової роботи студентів відносять участь у розробці й реалізації практико зорієнтованих проектів на замовлення закладів освіти, організацій, установ; участь у грантових програмах та в інших заохочувальних заходах, спрямованих на стимулювання наукового пошуку; участь у роботі школи магістра-дослідника. [4, р.190]

Отже, такі провідні підходи до організації самостійної дослідницької роботи студентів як метод хмарних технологій, самостійна дослідницька робота студентів, «активні лекції», курсова робота допомагають організувати, контролювати і розвивати у студентів самостійні дослідні та творчі здібності, активувати самостійне мислення, підготувати кваліфікованих майбутніх фахівців, сформувати творчу особистість.

Література:

1. Прошкін В.В. Організація науково-дослідної роботи студентів гуманітарних спеціальностей засобами хмарних технологій // Інформаційні технології та засоби навчання. 2018.Вол. 63, №1. С.186-200.

2. Пухно С.В. Самостійна науково-дослідна робота вищого навчального закладу як формувальна складова психологічної культури майбутнього педагога // Фізико-математична освіта. 2018. Випуск 2 (15). С.102-106.

3. Завражна О.М., Салтикова А.І. Реалізація творчих та дослідницьких складових самостійної роботи студентів підчас курсової роботи // Фізико-математичне виховання. 2018. Випуск 2 (15). С.200-204.

4. Прошкін В.В. Організація науково-дослідної роботи студентів гуманітарних спеціальностей засобами хмарних технологій // Інформаційні технології та засоби навчання. 2018. Вол. 63, №1. С.186-200.

УДК 378

Педагогічні науки

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Ковтун Наталія Ігорівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки, теорії

і методики початкової освіти

*ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»*

Питання формування професійної креативності в майбутніх учителів початкової школи є завжди актуальним, оскільки ним створюються умови для успішного саморозвитку особистості, активізується інтелектуальна спрямованість навчання.

Вивчення стану проблеми формування професійної креативності майбутніх учителів у теорії та практиці вищої школи дало підстави зробити висновок про те, що професійна креативність не утворюється самостійно і її формування вимагає цілеспрямованих зусиль. У цьому зв'язку потрібне нове змістово-смісловне наповнення професійної підготовки майбутніх учителів, формування їхньої професійної креативності як якості, що інтегрує мотиваційні, когнітивні та діяльнісні характеристики.

Під діяльнісним підходом ми розуміємо методологічний напрям дослідження, який припускає опис, пояснення і проектування різних предметів, що підлягають науковому розгляду з позиції категорії діяльності (Л.С. Виготський, П.Я. Гальперін, В.В. Давидов, О.М. Леонтьєв, С.Л. Рубінштейн, Н.Ф. Талізін та ін.) [34; 50; 165].

Категорія «діяльність» є стрижнем такого підходу. Діяльність людини – це особлива форма активності, у результаті реалізації якої здійснюється перетворення матеріалу, включеного в діяльність (зовнішні предмети, внутрішня реальність людини), перетворення самої діяльності й перетворення того, хто діє, тобто суб'єкта діяльності.

Згідно з діяльнісним підходом, логіка освітнього процесу полягає в тому, щоб сприяти максимальному розвитку й саморозвитку особистості студентів, використовуючи механізми саморозвитку і прагнення особистості до самовдосконалення: критерієм освіченості є здатність особистості до самостійного вибору себе, моделі власної поведінки, способу існування.

Мета діяльнісного підходу полягає в переведенні студента в позицію суб'єкта пізнання, самопізнання і креативної діяльності, у ході якої майбутній педагог набуває знань і вмінь педагогічної креативної діяльності, виявляє творчу активність, має обґрунтовано задану ціль, самостійно перетворює об'єктивну дійсність.

Діяльнісний підхід дозволяє розглянути особливості творчої педагогічної діяльності майбутніх учителів; створити умови для формування професійної креативності й саморозвитку майбутніх учителів за допомогою їх включення в різні види креативної діяльності (творча, ігрова, дослідницька, проектна та ін.); визначити зміст освіти, форми, методи для організації активності майбутніх учителів.

Виходячи із загальних уявлень про діяльність, зазначимо, що характерною особливістю діяльності майбутніх учителів у процесі формування професійної креативності виступає її подвійність:

1) навчально-творча діяльність – вид діяльності (у зовнішньому плані), процесуальний аспект, специфіка якого обумовлена організацією освітнього процесу із застосуванням форм, методів, технологій освітнього процесу;

2) саморозвиток особистості (діяльність у внутрішньому плані) – це керований процес самовиявлення: діяльність особистості, спрямована на чіткий результат, який досягається шляхом самопізнання, самовдосконалення та самореалізації своїх можливостей і творчого потенціалу, що забезпечує ефективне формування професійної креативності (технологія творчого саморозвитку особистості майбутнього фахівця).

На основі вищевикладеного сформулюємо засади діяльнісного підходу до дослідження проблеми формування професійної креативності майбутніх учителів у процесі вивчення фахових дисциплін.

Принцип творчої активності майбутніх учителів означає розумне поєднання керівництва діяльністю студентів із розвитком їх ініціативи і творчості, при цьому акцент переноситься з викладацької активності педагога на навчальну діяльність, засновану на ініціативі і творчості самих студентів. Тобто студенти стають активними учасниками реалізації процесу навчання.

Дотримання принципу активності в навчально-виховному процесі передбачає: облік індивідуальних інтересів і потреб студентів; включення студентів у різноманітну творчу діяльність у навчальному процесі, у позанавчальній діяльності, у практичній діяльності; організацію активних видів пізнавальної діяльності студентів в контексті оволодіння професією, використання в навчальному процесі активних методів і форм навчання (проблемних, евристичних, ігрових, проектних, тренінгових та ін.), які ставлять студента в активну позицію дослідників різних варіантів виконання навчальних завдань.

Принцип творчої самостійності забезпечує необхідні психологічні передумови для реалізації знань, умінь, прояву професійно важливих якостей у ситуаціях, що вимагають самостійного прийняття рішень, пов'язаних із власним професійним становленням.

Цей принцип реалізується за такими правилами: надання альтернатив для самостійного вибору (творчого завдання, творчого проекту, теми власного дослідження, виду позанавчальної креативної діяльності тощо); використання таких методичних прийомів і форм організації навчально-творчого процесу, які

припускають самостійну аудиторну творчу діяльність студентів (рольові ігри, дискусії, складання кросвордів, сінквейна, пошукових питань для обговорення на семінарі, підбір ігор та вправ тощо) та позааудиторну (самостійне виконання творчих завдань проблемно-пошукового характеру, виконання творчих проєктів і тощо.).

Принцип рефлексивності діяльності майбутніх учителів дає змогу задіяти їх особу смислово позицію шляхом включення механізмів самопізнання (самоаналіз, самооцінка), самопроєктування й самовдосконалення та забезпечує ефективний зворотний зв'язок через аналіз кожним студентом реальних результатів своєї навчальної діяльності.

Реалізація принципу рефлексивності діяльності передбачає використання різноманітних засобів самодіагностики майбутніми вчителями в освітньому процесі та рефлексивної технології, що дозволяють їм самостійно вибудовувати траєкторію свого розвитку й саморозвитку професійної креативності: ставити цілі, вибирати засоби й методи, аналізувати й коригувати результат діяльності.

Для більш ефективного та продуктивного здійснення освітнього процесу, спрямованого на формування професійної креативності майбутніх учителів початкової школи, необхідний облік певних системоутворюючих педагогічних принципів, які у своєму комплексі створюють передумови до того, щоб майбутній фахівець постійно перебував у процесі особистісного і професійного становлення.

Література:

1. Выготский Л. С. Вопросы детской психологии / Л. С. Выготский. – СПб. : Союз, 1998. – 224 с.
2. Давыдов В. В. О понятии личности в современной психологии / В. В. Давыдов // Вопросы психологии. – 1988. – № 4. – С. 22–32.
3. Рубинштейн С. Л. Принцип творческой самодеятельности / С. Л. Рубинштейн // Вопросы философии. - 1986. - № 4. - С. 101-108.

ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ СПІЛКУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

Лавренюк В.В.

*Доцент гуманітарного факультету
Одеський національний політехнічний університет
м. Одеса, Україна*

На сучасному етапі глобалізаційних і трансформаційних процесів актуальним постає питання *міжособистісного спілкування* в різних сферах суспільного життя.

Уся система ставлення людини до інших людей реалізується у спілкуванні. Воно є важливою передумовою формування людини як соціальної істоти, взаємодії з різноманітними спільнотами, а також необхідною умовою існування суспільства. Саме у процесі спілкування відбувається інтелектуальна та емоційно-чуттєва взаємодія індивідів, досягається єдність і злагодженість їх дій.

Спілкування є однією з головних проблем, крізь призму якої визначають питання сприймання і розуміння людьми одне одного, лідерство і керівництво, згуртованість і конфліктність, міжособистісні взаємини тощо.

Окремо слід зупинитися саме на *етичному аспекті* спілкування, оскільки одним із найважливіших його моментів є вміння *вислухати співрозмовника*. Це саме та норма, **яку так часто порушують на всіх рівнях нашого суспільства**, і яка має стати питанням «№ 1» сучасної української школи (як початкової, так і вищої).

Навіть освічені люди, досвідчені, здавалося б, в тому чи іншому питанні слухачі, часто припускаються таких помилок:

- небажання мислити критично;
- неуважність до дрібниць;
- небажання зіставити факти, докладно вивчити питання;
- відхід від предмету розмови, через що губиться сама її суть і логіка;

- велика кількість мовленнєвих неточностей (граматичних, лексичних, фразеологічних, стилістичних тощо).

Це, безперечно, великі прогалини у сфері сучасної української освіти, науки, культури і мистецтва, виправляти які, мабуть, доведеться не одне десятиліття.

Мистецтво слухати можна сформулювати трьома тезами:

- жодних абстрактних думок;
- доки ви слухаєте, не можна готувати наступного питання або готувати контраргументів;
- слід сконцентруватися на суті розглядуваного питання.

Вже з початкової школи учнів треба привчати до того, що у спілкуванні зі співрозмовником, який щось заперечує, опонент має вміти дуже тактовно нейтралізувати його зауваження, для чого використати такі інструменти:

- відокремлення зауважень на фоні прагнення зрозуміти;
- не суперечити відкрито й грубо, оскільки в цьому разі розмова може перетворитися на сварку;
- до позиції співрозмовника потрібно виявити повагу, тому що зневажливе і зарозуміле ставлення робить спілкування неможливим;
- визнання правоти слухача (якщо для цього є підстави);
- стриманість у відповідях, тон яких має бути спокійним, ґрунтовним і дружнім, навіть якщо зауваження співрозмовника мають в'їдливий характер;
- контролювати власні емоції (що можливо за допомогою німих або проміжних запитань на зразок: «А як би я вчинив(-ла) на його місці?»);
- окремі види зауважень слід повністю ігнорувати.

Основними складовими професіоналізму є чесність і порядність у ділових відносинах. Обман не гарантує конструктивного процесу, оскільки створює загрозу і для одного, і для другого співрозмовника. Адже розкритий обман у ділових справах тягне за собою серйозні адміністративні й кримінальні санкції.

В етичному плані співрозмовник має виявляти тактовність, довіру, розуміння, бути чесним і відвертим зі співрозмовником. Треба бути уважним,

особливо до жінок, старих, людей з інвалідністю, виявляючи до них гуманність і турботу.

Якщо перед нами іноземець, треба бути особливо делікатним і тактовним, не забувати про національні особливості етикету ділового спілкування, що властиві його батьківщині.

Нелегко здобути репутацію доброго співрозмовника, а ось втратити її можна через дрібницю: грубощі, зверхнє ставлення чи обман.

Ділова людина у спілкуванні зобов'язана:

- поважати себе як особистість, з повагою ставитися до всіх відвідувачів;
- усвідомлювати, що професійна репутація понад усе;
- цінувати співпрацю;
- пам'ятати, що некомпетентність лише компрометує ділову людину;
- бути толерантним до вад чи особливостей співрозмовників.

Безконфліктна поведінка ділових співрозмовників – має стати невід'ємною частиною професійної етики. Вона впливає з умінь, навичок і знань у галузі того бізнесу, в якій працюють співрозмовники.

Так, дотримання законів спілкування, чесність, орієнтація на конкуренцію без порушення моралі - все це можна зарахувати до етичних норм спілкування.

Етика ділового спілкування багато в чому також залежить і від того, як поведуться з підлеглими керівники структурних підрозділів. Останнім можна порадити дотримуватися таких правил:

- робити людям добро, принаймні намагатися;
- стати прикладом етичних взаємин, **запроваджувати стандарти етики поведінки;**
- говорити завжди правду і не ухилятися від відповідей;
- не уникати відповідальності за невдачі та промахи, поділяти їх зі своїми працівниками.

Уміння продуктивно спілкуватися з людьми взагалі і діловими партнерами зокрема, реальними чи потенційними, - важлива професійна якість ділової людини, необхідний елемент її розмовної та психологічної культури.

Це «золоте правило» офіційно-ділового етикету має стати альфою і омегою в діяльності посадовців усіх рівнів сучасної європейської України.

Література:

1. Арват Ф. С. Культура спілкування : Навч. посіб. – К.: ІЗИН, 1997. - 328 с.;
2. Бебик В.М. Інформаційно-комунікативний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік рилейшнз : Монографія. К.: МАУП, 2005.- 440 с.;
3. Етика ділового спілкування : Навч. посіб. ; [за ред. Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук]. К.: Центр учбов. літ., 2007. - 344 с.;
4. Москаленко В. В. Соціальна психологія : Підруч. К.: Центр навч. літ., 2005.- 624 с.;
5. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування : Навч. посіб. К. : Центр навч. літ., 2005. - 336 с.;
6. Чайка Г.Л. Культура ділового спілкування менеджера: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. - 442 с.;
7. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підруч. К.: Алерта, 2012. 696 с.

Педагогические науки

АКТУАЛЬНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АУДИОВИЗУАЛЬНЫХ СРЕДСТВ ПРИ ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ

*Латышева О. С.,
старший преподаватель
кафедры фундаментальной
и языковой подготовки
Харьковского национального
фармацевтического университета
г. Харьков, Украина*

В современном мире интернет, смартфоны и другие устройства активно входят в нашу жизнь. Инновационные технологии, среди которых особое место занимают такие аудиовизуальные средства обучения как фильмы, видеоролики,

обучающие клипы и другие, играют важную роль в решении перед нами поставленных задач при обучении русскому языку иностранных студентов.

Аудиовизуальные средства обучения составляют особую группу технических средств обучения и получили наиболее широкое применение в учебном процессе. Они включают в себя звуковые и экранные пособия, предназначенные для предоставления зрительной и слуховой информации. В методике аудиовизуальные средства подразделяют на технические и нетехнические.

Нетехнические аудиовизуальные средства включают в себя традиционные средства обучения: раздаточные и демонстрационные. Они часто используются на занятиях русского языка.

Аудиовизуальные средства становятся неотъемлемой частью современных учебно-методических комплексов. Поскольку они являются частью учебного процесса и содержат специально отобранный, а также методически обработанный и адаптированный для иностранных студентов материал, который создан с целью использования на занятиях русского языка. Такие средства называются учебными. Однако на занятиях допускается использование аудиовизуальных средств, не являющимися учебными пособиями (подкасты, документальные или художественные фильмы и другие аудиовизуальные средства). Такие средства называют неучебными.

Существует несколько классификаций аудиовизуальных средств обучения. Ляховицкий М.В. представляет следующую классификацию:

- Визуальные (зрительные) средства (репродукции произведений живописи, рисунки, таблицы, видеофильмы, схемы).
- Аудитивные (слуховые) средства (записи на доске, радиопередачи, записи на кассете).
- Собственно аудиовизуальные (зрительно-слуховые) средства компьютерные программы, (кино-, теле- и диафильмы со звуковым сопровождением).

В современной педагогике одним из популярных видов аудиовизуальных средств, используемых при обучении русскому языку, является видеофильм. Использование видеофильма способствует развитию внимания и памяти студен-

тов. Во время просмотра фильмов, мультфильмов, клипов в аудитории возникает атмосфера познания нового, незнакомого. В таких условиях активизируется внимание даже самых невнимательных студентов, которым необходимо приложить определенные усилия, чтобы понять содержание фильма [2, с. 289 – 290].

Видео можно использовать при обучении всем видам речевой деятельности, которое помогает формировать и совершенствовать фонетические навыки, как во время учебного фильма, где используются фонетические упражнения, так в ходе просмотра любого другого видео. Следуя классификации Т. П. Леонтьевой, фонетические упражнения с применением видео включают:

- демонстрацию образцов артикуляции с последующим их воспроизведением;
- повторение отдельных слов, предложений, реплик диалога вслед за диктором с использованием кнопки «пауза»;
- просмотр видеотректов с одновременным выделением в тексте (подчеркивание, обведение кружочком) слов с заданным звуком;
- повторение этих слов в паузах за носителем;
- фонетический мини-урок в игровой форме.

Эффективность использования видеотрека при обучении речи зависит не только от точного определения его места в системе обучения, но и от того, насколько рационально организована структура видеотрека, как согласованы учебные возможности видеотрека с содержанием, целями и задачами обучения. Исследуя потенциал художественных фильмов в методике преподавания РКИ показывают, что они являются современным и эффективным материалом в обучении иностранцев, так как использование таких фрагментов способствует развитию речевой компетенции у студентов.

Следует отметить, что при обучении иностранных студентов необходимо совмещать аудитивный и визуальный формы обучения.

Наглядное обучение русскому языку развивает речь иностранных учащихся, формирует ассоциативные связи между предметом объективного мира, его

изображением, словом и понятием. Опора на наглядность стимулирует работу оперативной памяти студентов, корректируя их речевую деятельность. Наглядность способствует формированию ассоциативных связей (фактических, психологических, функциональных, логических), существующих между предметной основой и словами-понятиями, отдельными системами знаков, обеспечивает единство конкретного и абстрактного, наглядно-чувственного и абстрактно-логического.

Таким образом, использование аудиовизуальных средств в методике преподавания РКИ способствуют более эффективному овладению студентами определенным набором знаний, умений и навыков, получаемых на занятиях.

Література:

1. Карамышева, Т.В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. - СПб., 2001. С. 14-15.

2. Леонтьева, Т. П. Опыт и перспективы применения видео в обучении иностранным языкам / Т.П. Леонтьева // Нетрадиционные методы обучения иностранным языкам в вузе: материалы респ. конференции. – Минск, 1995. – С. 61-74.

3. Ляховицкий, М. В. Методика преподавания иностранных языков: учебное пособие для филол. фак. вузов / М. В. Ляховицкий - М. : Высш. шк., 1981. - 159 с.

УДК 373.3.015.311:794.5

Педагогічні науки

РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ LEGO НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Омел'яненко О. А.

студентка ННІСПМО

*Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького*

м.Мелітополь, Україна

Сучасні діти живуть в епоху, коли технічні досягнення все швидше проникають у людську життєдіяльність та викликають у дітей цікавість до

всього сучасного. Діти молодшого дошкільного віку є природженими дослідниками, винахідниками. Діти легко освоюють інформаційні засоби і традиційними їх важко зацікавити.

LEGO-технології виходять за межі традиційного трактування «конструювання». Це не просто вид конструкторсько-будівельних ігор, не лише засіб і метод освітньої роботи, а своєрідна освітня техніка – інструмент реалізації завдань і змісту різних розділів освітньої програми відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти [4, С. 28].

Використання цеглинок LEGO на уроках удосконалюють та урізноманітнюють навчання, роблять його оригінальним, творчим та цікавим для дітей. Така діяльність надає школярам сприятливу психологічно емоційну атмосферу, слугує зниженню нервового напруження, допомагає розвивати розумові, творчі та фізичні здібності, об'єднує у собі елементи гри і експериментування та надає більшу можливість якісного засвоєння знань [1, С. 13].

Дитині легше вчитися, засвоювати матеріал, коли їй цікаво. Такий пізнавальний інтерес формується різними способами на уроках і в позаурочній діяльності. Це і гра, і елементи цікавості, проблемні ситуації та інші способи. Успіх навчання залежить від бажання дитини вчитися, пізнавати. Це швидко можна досягти новою, актуальною і продуктивною діяльністю.

Конструктор розвиває у молодших школярів критичне мислення. Збираючи певні моделі за інструкцією, діти розвивають в собі уважність та інші рутинні навички. А коли перед дітьми вже стоїть певна проблема, коли учні самостійно модернізують модель, використовуючи свій досвід, знання, тоді і починає розвиватися критичне мислення. Також вдосконалюються мислення, пам'ять, увага. Під час гри з конструктором дитина тренує свої пальці, надаємо великий вплив на працездатність кори головного мозку, а отже, на розвиток мовлення [2, с. 37].

Працюючи з LEGO учні:

- граючись, засвоюють нові знання та закріплюють їх;
- розвивають дрібну моторику рук;
- виявляють творчість, креативність;

- вчаться співпрацювати в парах чи групах;
- аналізують, планують свої дії, створюють моделі.

Користуйтеся методикою компетентнісного навчання 6 цеглинок, треба дотримуватись правила легкого старту, завдання має відповідати рівню впевненості учня, адже це створює ситуацію успіху, будьте гнучкими, надавати час для реалізації власних задумів учнів і насолоди в першу чергу від процесу, поважати думку дитини, заохочувати та схвалювати, вести діалог на рівні та довіряти можливостям дитини. Діти вчаться краще коли відчувають відповідальність за весь процес навчання [3, С. 23].

Коли діти бачать перед собою елементи, з якими вона грає, доторкається до них, переставляє, тобто здійснює певні маніпуляції з ними, робота над засвоєнням навчального матеріалу проходить в ігровій формі, і це сприяє кращому засвоєнню знань.

Отож, використання ЛЕГО допомагає дітям втілювати в життя свої задуми, будувати і фантазувати, захоплено працювати і бачити кінцевий результат своєї роботи. Конструювання сприяє розвитку мислення, спритності, а також інтелекту, уяви та творчих задатків. Сприяє формуванню таких якостей, як уміння концентруватися, здатність співробітничати з партнером, і найголовніше – почуття впевненості в собі.

Література:

1. Данько Н. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами новітніх технологій / Н. Данько. – С: наук.-метод. журнал 2013. – №4. – С.13
2. Лус Т. В. Формування навичок конструктивно-ігрової діяльності у дітей за допомогою ЛЕГО / Т. В. Лус. – М. : Гуманітарний видавничий центр ВЛАДОС, 2003. – с. 104
3. Петрова І. ЛЕГО-конструювання: розвиток інтелектуальних і креативних здібностей дітей 3-7 років / І. Петрова. – К: Дошкільне виховання, 2007. – №10, С. 23-25.
4. Федотова Т. В Роль LEGO в освітньому процесі / Т. В. Федотова . – К: навч. посібник, 2017. – С. 28

КОМПАС-ГРАФІК В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

*Рибенко І.О.,**старший викладач кафедри проектування
технічних систем Сумського національного
аграрного університету
м.Суми, Україна*

Основною проблемою освіти в даний час є підготовка фахівців, здатних вирішувати завдання виробництва сучасної техніки з використанням інформаційних технологій. Тому найважливішим завданням є якісне забезпечення графічної підготовки студентів технічних спеціальностей.

Традиційно на перших курсах студенти вищих технічних навчальних закладів вивчають спочатку розділ «Нарисна геометрія», потім «Технічне креслення», а далі – «Комп'ютерна графіка».

Оскільки основним завданням інженерної графіки традиційно було вивчення методів проектування і правил конструювання складальних одиниць, то й курс був орієнтований на ручний спосіб виконання креслярсько-графічних робіт, що вимагало чималих часових витрат. Впровадження в навчальний процес дисципліни «Комп'ютерна графіка» спростило цю проблему. Комп'ютерна графіка базується на елементах нарисної геометрії і основ інженерної графіки. Найбільш зручною для використання у викладанні комп'ютерної графіки є програма «КОМПАС».

КОМПАС-Графік - найкраща автоматизована система розробки, оформлення конструкторської та проектної документації, орієнтована на повну підтримку стандартів ЄСКД. КОМПАС-Графік дозволяє в оперативному режимі розробляти креслення виробів, конструкцій, плани будівель, схеми, специфікації, різні відомості, інструкції, розрахунково-пояснювальні записки, технічні умови та інші документи [1].

Досвід викладання програми «КОМПАС» показав, що вона швидко і легко освоюється студентами, значно прискорює процес розробки креслярської

документації і помітно підвищує її якість. Працюючи в редакторі «КОМПАС», студент оперує такими графічними поняттями, як креслення, вид, проекція, основний напис, масштаб, шорсткість, розмір, спряження та ін.

Процес навчання студентів необхідно організувати послідовно, розумно поєднуючи ручне і комп'ютерне виконання креслень з метою ефективного розуміння матеріалу.

В кінцевому підсумку комп'ютер для студента повинен стати таким же інструментом, що олівець й лінійка. При цьому студенти в інженерній графіці освоюють способи і правила побудови зображень за допомогою олівця, а в комп'ютерній графіці одночасно освоюють базові прийоми і інтерфейс програми, а саме: настройку робочого середовища, визначення формату креслення, роботу з примітивами, редагування креслення, об'єктні прив'язки та ін.

Майбутній інженер повинен однаково добре володіти як комп'ютерною технікою виконання креслень, так і технікою за допомогою креслярських інструментів. Тим більше, що просторова уява, яка, безумовно, необхідна в конструкторській та проектній діяльності, а також при читанні креслень на виробництві, в більшій мірі розвивається при роботі з плоскими зображеннями на аркуші паперу.

Використання сучасних комп'ютерних програм в процесі викладання інженерно-графічних дисциплін дозволяє підвищити ефективність навчального процесу, рівень підготовки студентів, а також є необхідною умовою для подальшого професійного зростання випускника ВНЗ [2].

Автоматизована програма КОМПАС-Графік в навчальному процесі дозволяє студентам формувати професійні знання, вміння та навички, які після завершення вищого навчального закладу забезпечать їм можливість не відставати від прискореного науково-технічного прогресу.

Література:

1. Компас Графік. Универсальная система автоматизированного проектирования. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ascon.ru/products/8/review>.

2. Долженко О.В., Современные методы и технологии обучения в техническом вузе: Методическое пособие / О.В. Долженко, В.Л. Шатуновский. М.: «Высшая школа», 1990. – 191 с.

УДК 657

Педагогічні науки

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ

Савченко В.А.,

*доцент кафедри виховання та культури здоров'я
Дніпровської академії неперервної педагогічної освіти
м. Дніпро, Україна*

Сучасна освіта вимагає використовувати нові інноваційні методи викладання фізичної культури в початкових класах у вищих навчальних закладах, які дозволять фахівцям бути більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Національна доктрина розвитку освіти і Концепція національного виховання орієнтують неперервну педагогічну освіту на створення оптимальних умов для повноцінного фізичного, інтелектуального і духовного розвитку як учителів, так і молоді, яка здобуває освіту. Основні зусилля академії неперервної педагогічної освіти традиційно рекомендується концентрувати на таких головних напрямках [2]:

- підвищення фахової майстерності вчителів і керівників освітніх закладів;
- розширення інтелектуальної обізнаності слухачів навчально-виховного процесу;
- оновлення і суттєве доповнення раніше отриманих знань психолого-педагогічного циклу;
- вивчення і впровадження нових технологій навчання та методик організації педагогічної взаємодії;

- проведення науково-педагогічних досліджень, узагальнення і впровадження передового педагогічного досвіду;
- реалізація у школах проєктивної, особистісно-зорієнтованої педагогіки, в якій учень є головним пріоритетом і цінністю;
- значну увагу сучасна психолого-педагогічна наука приділяє і питанню, яке умовно можна означити як «причини, наслідки і шляхи усунення конфліктів у сучасній школі».

В сучасних умовах розвитку неперервної освіти та реалізації ідей Болонського процесу основну увагу потрібно приділити теоретичному та експериментальному обґрунтуванню організації навчального процесу в системі неперервної педагогічної освіти. У розробці цього питання необхідно враховувати специфіку трансформації професійних функцій учителя фізичної культури в умовах інформаційного суспільства.

Гармонійне зростання вчителя фізичної культури значною мірою пов'язане з розвитком його творчого потенціалу. Саме тому в процесі підвищення кваліфікації педагогічних працівників важливо враховувати андрагогічні складові роботи із дорослими.

Зміст і структура андрагогічного підходу містять вимоги до діяльності, принципів, форм і методів організації професійної перепідготовки та умови їх ефективного застосування (врахування індивідуальних особливостей, перебудову техніки взаємодії викладача і того, хто навчається, самостійне навчання, спільну діяльність, урахування життєвого і професійного досвіду педагога, розвиток освітніх потреб тощо).

Зазначаємо, що у дослідженнях В.М.Буренко [1, с.180] розроблено і теоретично обґрунтовано модель професійної перепідготовки вчителя у системі неперервної педагогічної освіти на засадах андрагогічного підходу. Її компонентами дослідник вважає вимоги до діяльності, методи і принципи навчання дорослої людини. Запропонована модель включає таке:

- методи навчання (групові, ігрові, рефлексивні, комбіновані, інтегровані, проблемно-пошукові);

- мотивацію навчання (досвід учителя, індивідуальні можливості, індивідуальні стилі навчання, активні форми роботи з розвитку професійних умінь, роль викладача у створенні оптимальних умов для професійної перепідготовки вчителя);

- принципи навчання дорослих (самостійне навчання, спільна діяльність, урахування досвіду, індивідуалізація, системність, контекстність, актуалізація, еkleктичність, самосвідомість);

- принципи педагогічної творчості викладача (суб'єктивність, діагностика, оптимальність, взаємозалежність).

В основу курсів підвищення кваліфікації вчителів початкових класів ми поклали дві високотехнологічні методики:

- методику розвитку життєвих навичок;
- методику прискореного навчання на основі опорних когнітивних схем.

Поєднання у підході до перепідготовки вчителів цих базових методів дає змогу:

- спроектувати опорні алгоритми поведінки у типових ситуаціях;
- на їх основі відпрацювати базові уміння, моделюючи конкретні ситуації й аналізуючи різні варіанти поведінки та їх наслідки.

Методика розвитку життєвих навичок на сьогоднішній день є найбільш адекватною для вирішення поставлених перед нами завдань.

В основу ефективного викладання нами було покладено формування знань, ставлень і навичок необхідних, для засвоєння слухачами курсу «Методика викладання фізичної культури за інноваційними технологіями»:

- знання – інформація, яка необхідна для розуміння того, які внутрішні та зовнішні чинники впливають на здоров'я, поведінку і спосіб життя людини.

- ставлення – психологічні установки, які визначають те, що людям подобається чи не подобається, що є вартим чи не вартим їхньої уваги.

Ставлення залежить від особистої системи цінностей та соціальних, культурних і моральних норм, які пропагуються у суспільстві.

– навички (спеціальні та соціально-психологічні) – спроможність само організувати своє життя у здоровий і продуктивний спосіб життя.

Навчання на засадах розвитку життєвих навичок реалізує концепцію особистісно-орієнтовного навчання і спрямовано на задоволення від навчання. Навчання здійснюється у ситуаціях близьких до реального життя, з урахуванням потреб і проблем. Перевага надається інтерактивним, а не інформативним формам навчання; останні досі переважають у викладанні курсів підвищення кваліфікації і є безумовно, корисними, але не здатні повністю забезпечити зміни у ставленнях і поведінці слухачів.

Для підвищення ефективності навчального плану в системі підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури початкових класів нами запропоновані наступні інтерактивні методи навчання: інформаційне повідомлення, міні лекції, мозковий штурм, аналіз історій та ситуацій, інтерактивні презентації, рольові ігри, запитання та відповіді, дебати, рухливі ігри; основними формами роботи є групова робота, робота в парах, індивідуальна. Використання даних методів в навчальному процесі обумовлено специфікою запропонованої теми, метою, завданнями, специфікою основних засобів, які забезпечують високий рівень знань, необхідних навичок і вмінь вчителів фізичної культури.

Нами застосовувались методи, які спрямовані на стимуляцію взаємодії слухачів у групових формах занять та орієнтовані на власну активність слухачів під час динамічного навчального процесу.

Розуміючи необхідність якісного підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури початкових класів, ми почали інтенсивну перепідготовку на курсах підвищення кваліфікації з фізичної культури.

Навчально-методичне забезпечення відповідає наступним критеріям:

- наближеність змісту навчальних матеріалів до потреб цільових груп;
- використання мови, зрозумілої для тих, кому вони призначені;
- якісний дизайн і поліграфічне виконання.

Література:

1. Буренко В.М. Роль викладача у створенні сприятливих умов для навчання дорослих / В.М.Буренко // Теоретичні питання освіти та виховання : зб. наук. праць. – К. : КНЛУ. – 2001. – № 17 – С. 179-181.
2. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в работе учителя и школы / Н.К. Смирнов. – М.: АРКТИ, 2003. – 272 с.

Педагогічні науки

РОЗВИТКОК КРЕАТИВНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Зінченко В. О., Колуканова С. А.,

студентки 2 курсу факультету

дошкільної і спеціальної освіти та історії

Савченко Л. Л.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач

кафедри теорії та методики дошкільної освіти

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

м. Харків, Україна

У сучасній дошкільній педагогіці все частіше декларується принцип гуманізації у навчанні, вихованні і розвитку кожної дитини, при цьому, пріоритетною визнається спрямованість на розвиток особистості, талантів, креативності кожної дитини.

Розвиток креативності як особистісної здатності до творчості набуває сьогодні великого значення, тому що вона є базовою якістю особистості, її ядром, центральною характеристикою. Базова програма розвитку дошкільника «Я у Світі» вперше в освітньому просторі України заявила креативність як одну з пріоритетних ліній розвитку дошкільника [2, с.280].

Теоретичні передумови для вивчення природи креативності, можливостей її розвитку і діагностики були створені завдяки успіхам вікової, диференціальної, педагогічної, генетичної психології, психології розвитку і

психології особистості. Дослідження, проведені у різних галузях, допомогли дати наукове визначення креативності як складного, багатокomпонентного психологічного явища, яке неможливо відокремити від цілісної особистості людини. Креативність із наукової точки зору розглядається як складне, багатопланове, неоднорідне явище, що виражається в розмаїтті теоретичних і експериментальних напрямів її вивчення. За період від перших спроб вивчення творчих здібностей до сучасного періоду дослідниками створена величезна детальна картина феноменології креативності. Вивченням питання креативності займалися як З. Фрейд, П. Роджерс, Дж. Гілфорд, Е. Торренс, Р. Стернберг, Т. Амабайл, Я. Пономарьов, Д. Богоявленська, А. Матюшкін, Л. Рубінштейн, А. Маслоу, Б. Теплов, В. Вішнякова, Р. Мей, Ф. Баррон, Д. Харрінгтон та інші.

Дошкільний вік представляє найбільший інтерес у дослідженнях розвитку креативності (Д. Богоявленська, Л. Венгер, В. Дружинін, О. Дьяченко, О. Запорожець, О. Матюшкін, Н. Подд'яков та інші).

Мотивація креативної поведінки складається в ранньому дитинстві; вона пов'язана з переживанням почуття деміурга («Я можу», «У мене не виходить»), з прийманням (не відторгненням) власних недоцільних бажань. Креативність досягає піку у віці від 3,5 до 4,5 років, а також зростає у перші три роки навчання в школі; знижується протягом наступних року-двох і потім отримує новий поштовх, можливо, у зв'язку з підвищенням рівня фізичного розвитку.

Основними проблемами розвитку креативності як особистісної здатності до творчості є: повсякденність життя людини, закостенілість суспільних стереотипів, придушення творчої потреби; типовість системи навчання, заснованої на розповідях, а не на наданні дітям можливостей отримувати знання через власний досвід; відсутність бажанням людини працювати через свої можливості.

Розвиток сучасної дитини як творчої особистості передбачає максимальну реалізацію нею своєї активності, самостійності, творчої ініціативи, прагнення обирати на власний розсуд шляхи й засоби досягнення цілей, намірів, реалізувати свої власні потреби та інтереси.

Жорстка обумовленість розвитку дошкільника виховними і навчальними впливами призвела до того, що творчу активність почали розглядати як похідну від цих впливів. Поширеним виразом у практиці дошкільця є «формування творчості», тобто надання творчості певної форми. Прояв такого підходу – заняття «за задумом», на початку яких вихователь пропонує дітям пригадати все, чого їх навчали раніше, і відтворити щось уже знайоме. Це формує виконавця розпоряджень дорослого, зумовлює становлення одноманітних форм свідомості та поведінки дошкільника. Щоб спонукати дитину до прояву творчої активності, слід з довірою поставитися до її природної схильності діяти на власний розсуд, самостійно перетворювати життєві враження, покладатися на власний досвід.

Діти в переважній більшості не створюють нових цінностей для суспільства. Вони відтворюють цінності вже суспільству відомі і лише в окремих випадках, на певному рівні свого розвитку і залежно від організуючої діяльності старших, можуть створювати нові цінності і для суспільства. Тому стосовно процесу навчання творчість слід визначити як форму діяльності людини, спрямовану на створення якісно нових для неї цінностей, тобто важливих для формування особистості як суспільного суб'єкта.

Навчальний процес повинен враховувати, що саме включення індивідуального досвіду дошкільника у процес пізнання робить його власне розвивальним, сприятливим для розкриття внутрішніх сутнісних сил.

Творча активність дошкільника має два тісно пов'язані між собою, проте не тотожні джерела – навчально-виховні впливи людей, що навколо (насамперед дорослих), та особистий досвід самої дитини, який включає досвід її індивідуальної взаємодії зі світом та результати попереднього навчання і виховання. Якщо перше джерело задає нормативну побудову навчальної діяльності як моделі суспільно вироблених форм пізнання, то друге несе у собі риси «відкритості» світу, цілісне (подекуди неусвідомлене) ставлення до навколишньої дійсності, відображення особистісно значущих для дошкільників аспектів життя, які не завжди є істотними з погляду дорослого.

Включення індивідуального досвіду засвоєння дошкільником інформації сприяє створенню дитиною оригінального продукту, що й характеризує творчість як особистісний процес.

У своєму розвитку творча активність дітей дошкільного віку проходить чотири стадії, а саме:

Перша стадія: наслідування – копіювання готового. Потрапляючи у нову ситуацію, дитина репродукує готовий спосіб дії, повторює його за дорослим заради досягнення бажаного результату.

Друга стадія: творче наслідування – внесення елементів новизни, прояв самодіяльності без внесення істотних змін у запропоновану іншими схему дій, зразок, ідею. Це – перша заявка дитини про себе, своє бажання самовиразитися. Саме на цій стадії вона ознайомлюється з різними варіантами здійснення інноваційної діяльності, визначає свої переваги, відповідно до власних схильностей та вмій.

Третя стадія: репродуктивна творчість – уміння взяти за основу запропоновану схему (ідею), але істотно її переробити, внести зміни. Тут дитина відпрацьовує переробку інновацій, пропускаючи їх крізь себе, перевіряє їх відповідність вимогам ситуації, вносить елементи новизни й оригінальності. Ця стратегія характерна для дошкільників – креативів.

Четверта стадія: справжня творчість, створення нового. Вона недоступна дошкільникові: адже створити оригінальну ідею можна лише на піку свого креативного розвитку й у сфері своїх інтересів, здібностей [1, с.77-78].

Упродовж дошкільного віку креативний розвиток дітей зазнає істотних змін.

Протягом *молодшого дошкільного віку* вдосконалюються дії та операції мислення дитини: вона вправніше аналізує та узагальнює здобуту в різних сферах життєдіяльності інформацію – про природні явища та об'єкти, рукотворні продукти та твори мистецтва, про життя дорослих та однолітків та своє власне тіло, внутрішнє життя та місце у соціальній групі. У 4-5 років життя - малюк уже має власний досвід обстеження довкілля, сміливіше й водночас виваженіше обстежує незнайоме, запитує про нього в дорослих,

виявляє певний ризик, намагаючись розширити простір свого «Я», ступені своєї свободи. Дитина експериментує не лише з предметами найближчого оточення, а й з більш віддаленими від неї територіально об'єктами предметного світу, вона час від часу фантазує подумки, спираючись на попередні життєві враження, вдаючись до аналогів, елементарних асоціативних зв'язків. Молодший дошкільник імпровізує з фарбами, олівцями, глиною, пластиліном, готовими аплікативними формами, будівельним матеріалом, музичними рухами, сценічними образами, охоче займається словотворчістю. Значно винахідливіший ніж раніше, він у стосунках з дорослими та однолітками: дедалі частіше ініціює задум спільного заняття чи гри; варіює знайомий сюжет, вносячи в ігрову роль нові характерні деталі, помічені подробиці щодо поведінки, тональності мовлення, типових для його найближчого оточення невербальних засобів спілкування. Дослідництво, елементи раціоналізаторства, самодіяльність, творче ставлення до різних видів діяльності та життєвих ситуацій, намагання не лише відтворити заданий дорослим зразок, а й зробити щось по-своєму стають дедалі характернішими рисами дитини [3, с.107].

Провідними завданнями розвитку креативності дітей молодшого дошкільного віку є такі: виховання потреби і готовності виявляти елементи творчості в різних видах та умовах організації діяльності; надання реальних можливостей досліджувати, експериментувати, вигадувати, виявляти творчу ініціативу. Підтримувати та схвалювати щонайменші прояви конструкторської творчості дитини, формувати в неї елементарні вміння співвідносити необхідні та доцільні для якісного виконання та подальшого практичного використання предмета норми з можливістю виявити самодіяльність і творчу вигадку. Вводити до узагальненої оцінки якості кінцевого продукту праці дитини параметр «по-своєму» як один з найважливіших для особистісного становлення. Надавати пріоритет не стільки тому, що зробила дитина самостійно та за допомогою дорослого, скільки тому, як саме досягала мети, наскільки була самостійною, винахідливою, конструктивною у пошуках, яких особистісних зусиль коштувало їй конкретне досягнення, наскільки оптимальним для цього віку виявився «вектор особистісної вдачі».

Характерними ознаками креативного розвитку дітей *старшого дошкільного віку* є такі. Зростають можливості дошкільника поводитися самостійно, його практична вмільсть, багатий життєвий досвід, здатність спостерігати, зіставляти, розмірковувати, уявляти, що сприяє становленню інтересу до проблем практичного та теоретичного плану, знаходження способів їх розв'язання. Спілкуючись з природою, освоюючи рукотворний світ, налагоджуючи спілкування з різними людьми, спостерігаючи за собою, старший дошкільник охоче бере на себе роль дослідника, відкривача та створювача нового, експериментатора, раціоналізатора, фантазера, вигадника. У різних видах та умовах діяльності дошкільник прагне відійти від жорстокої регламентації, унормованості, зразка, шаблону, намагається запропонувати доступні вікові форми творчої активності, ініціювати самостійні рішення. Дитина дедалі частіше помічає нове, відмінне від знайомого, починає усвідомлювати, що досліджувати та експериментувати цікаво, весело, корисно, хоча й не завжди безпечно. З допомогою дорослого старший дошкільник навчається здорового ризику, поєднаного з виваженістю, обережністю, чуттям межі безпечної поведінки. Якщо дорослий за допомогою своїх оцінних суджень зводить на вищий щабель такі параметри практичної та розумової діяльності, як оригінальність, гнучкість, самостійність, дитина орієнтується на них як на соціально схвалювані, бажані, виявляє більшу, ніж раніше, сміливість, допитливість, кмітливість [4, с.10].

Отже, володіння особистим життєвим досвідом, відкритість новому, інтерес до виконання незнайомих завдань, налаштованість на успіх, перетворювальна активність – такі передумови розвитку у дошкільному віці креативності як базової якості особистості.

Література:

1. Анікіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості. Київ: Знання, 2005. 210 с.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» /Наук.ред. та упоряд. О.Л. Кононко. 2-ге вид., випр. Київ: Світич, 2008. 430 с.

3. Барко В.І. Як визначити творчі здібності дитини. Київ: Знання, 1999. 120 с.

4. Кульчицька О.І. Творчі здібності та особливості прояву в дитячому віці. *Обдарована дитина*. 2000. №1. С. 10-13.

УДК 004.5:373.5

Педагогічні науки

ЩОДО ПИТАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

*Токарська О.А.,
аспірантка кафедри педагогіки,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка*

Згідно Закону України Про освіту, метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору[1]. Стрімкий розвиток інформаційних технологій та інформатизація освіти скеровує значну кількість наукових досліджень на аналіз ключових компетентностей, пов'язаних з використанням інформаційно комунікаційних технологій.

На сучасному етапі в освітньому просторі для опису навичок і компетентності у сфері інформаційно-комунікаційних технологій використовується низка споріднених понять, зокрема:

- "цифрова компетентність"
- "інформаційно-цифрова компетентність"
- "інформаційно-комунікаційна компетентність"
- "медіа-компетентність"
- "цифрова грамотність"
- "цифрова культура".

Тлумачення сутності понять "цифрова грамотність", "цифрова компетентність", "цифрова культура", визначення їх структури, особливостей знаходимо в багатьох працях зарубіжних і вітчизняних науковців. У дослідженнях Н. Сороко [4], О. Спіріна [5] науково обґрунтовано питання цифрової грамотності та інформаційно-комунікаційної компетентності, аналіз поняття інформаційно-цифрової компетентності. О. Спірін [3], аналізуючи зміст інформаційно-цифрової компетентності, пропонує визначати шість рівнів розвитку компетентності:

- вступний, що передбачає розуміння необхідності ІКТ для розвитку освіти;
- мінімально-базовий, тобто вміння користуватися готовими програмними продуктами;
- базовий, на якому педагог демонструє знання й уміння використовувати основні поняття ІКТ у професійній діяльності;
- підвищений/поглиблений, на якому педагог вільно застосовує знання з ІКТ у професійній діяльності;
- дослідницький як вільне використання ІКТ, Інтернет-ресурсів у дослідницькій, проектній діяльності;
- експертний – педагог є експертом із питань упровадження ІКТ в освітній процес.

Рамкою цифрової компетентності для громадян (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for Citizens) [8], що є найсучаснішим стратегічним документом у сфері освітніх стандартів, розробленою європейською спільнотою, визначено основні складові цифрової компетентності у п'яти сферах (інформація та цифрова грамотність, комунікація та співробітництво, створення цифрового контенту, безпеність, вирішення проблем) за трьома рівнями (базовий, незалежний, професійний користувач).

В оновленій рамці цифрової компетентності, за твердженням О. Овчарук [2], розміщено дескриптори які описують уже вісім рівнів майстерності, визначених у формі конкретних результатів навчання, та подано таку структуру цифрової компетентності:

- сфери (п'ять компонентів цифрової компетентності);
- дескриптори та назви компетентностей (відповідно до кожної сфери);
- рівні грамотності (за кожним компонентом компетентності);
- приклади знань, навичок та ставлення (застосовані до кожного компонента компетентності).

Концептуальна еталонна модель цифрової компетентності педагога DigCompEdu, розроблена дослідницьким центром Європейської Комісії [7] у 2017 році, орієнтована на фахівців усіх рівнів освіти, починаючи з раннього дитинства до вищої освіти та освіти дорослих, включаючи загальноосвітню та професійну підготовку, навчання осіб з особливими потребами та неформальне навчання. У моделі чітко визначено 22 складові у шести сферах цифрової компетентності педагога:

- ✓ професійне залучення (використання засобів цифрових технологій для спілкування, співпраці та професійного розвитку);
- ✓ цифрові ресурси (пошук, створення та поширення цифрових ресурсів);
- ✓ навчання та викладання (управління та організація використання засобів цифрових технологій у навчанні);
- ✓ оцінювання (використання засобів цифрових технологій і стратегій для вдосконалення цифрового оцінювання);
- ✓ розширення можливостей тих, хто навчається (упровадження цифрових технологій для вдосконалення інклюзивної, індивідуальної освіти та активного залучення учнів та студентів);
- ✓ сприяння цифровій компетентності учнів (забезпечення можливостей креативного та відповідального використання цифрових технологій для роботи з інформацією, комунікації, створення контенту та розв'язування проблем).

Відповідно до представленої моделі сформована цифрова компетентність дозволить учасникам освітнього процесу не лише використовувати засоби цифрових технологій для професійної діяльності, а й зкерує стратегію навчання, орієнтовану на учнів, їх оцінювання, підвищення ефективності зворотного зв'язку у процесі навчання, але й передбачатиме набуття ним умінь та досвіду формування інформаційно-цифрової компетентності учнів.

Література:

1. Закону України Про освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Овчарук О. В. Цифрова педагогіка в підготовці вчителя XXI століття / О. В. Овчарук // Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи : зб. тез доповідей учасників Всеукр. наук.-практ. семінару (28 лютого 2018 року, м. Київ) / за заг. ред. О. Е. Коневщинської, О. В. Овчарук. – К. : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2018. – С. 50–53.
3. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України : метод. рекомендації / [В. Ю. Биков, О. В. Білоус, Ю. М. Богачков та ін.] ; за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарук. – К. : Атіка, 2010. – 88 с.
4. Сороко Н. В. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів філологічної спеціальності в умовах комп'ютерно орієнтованого середовища : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.10 "Інформаційно-комунікаційні технології в освіті" / Н. В. Сороко. – К., 2012. – 20 с.
5. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики [Електронний ресурс] / О. М. Спірін // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – № 5 (13). – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/3733/2/09somtio.htm>.
6. Тимченко О. В. Формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців освіти: Електронне наукове фахове видання «Народна освіта» - Випуск №1(37)/ О. В. Тимченко. – 2019. – С. 46
7. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Punie Y. (ed). EUR 28775 EN. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2017, ISBN 978-92-79-73494-6, doi: 10.2760/159770, JRC107466.

8. Vuorikari R., Punie Y., Carretero Gomez S., Vanden Brande, G. (2016) DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: The Conceptual Reference Model. Luxembourg Publication Office of the European Union. EUR 27948 EN. doi: 10.2791/11517/ 44 p.

УДК 372.851

Педагогічні науки

ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПРАМІДИ І ЗРІЗАНІ ПРАМІДИ» З ЕЛЕМЕНТАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Тригубчук К.П.,

*магістрантка фізико-математичного факультету
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

Постановка проблеми. Сьогодні, під впливом світової глобалізації та діджиталізації дистанційна форма навчання стає невід'ємною частиною освітнього процесу. Зіштовхнувшись із пандемією COVID-19 та введенням карантинних заходів, освітні заклади країн світу, зокрема, України, перейшли на дистанційне навчання, яке відбувається за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових навчальних посібників, освітніх платформ тощо. Особливої актуальності набуває питання повноцінного впровадження дистанційної форми освіти в системі загальноосвітніх шкіл.

Аналіз актуальних досліджень. Забезпечення дистанційної освіти досліджували В. Биков, В. Гриценко, С.Кудрявцева, В. Колос, Е. Рибалко та ін.; у роботах С. Батишева, А. Кирсанова, О. Пехоти, Б. Ананьєва, Л. Виготського та ін. аналізується процес особистісно орієнтованого навчання в дистанційній освіті; проблеми впровадження технологій дистанційного навчання в зарубіжних країнах, зокрема перспективи розвитку дистанційної освіти, досліджували Дж. Андерсон, Ст. Віллер, Т. Едвард, Р. Клінг [1].

Мета статті. Ознайомитися з основними видами дистанційного навчання

та розглянути деякі аспекти вивчення теми «Піраміди та зрізані піраміди» з елементами дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. [2].

Найбільш поширеними є види дистанційного навчання, що ґрунтуються на: 1) інтерактивному телебаченні; 2) комп'ютерних телекомунікаційних мережах (регіональних, глобальних), з різними дидактичними можливостями в залежності від використовуваних конфігурацій (текстових файлів, мультимедійних технологій, відеоконференцій); 3) поєднання технологій компакт-дисків та мережі Інтернет [3].

Перевага навчання, що базується на інтерактивному телебаченні, полягає в його можливості безпосереднього візуального контакту з аудиторією, що знаходиться на різних відстанях від викладача. Його негативна сторона полягає в тому, що при такому навчанні практично тиражується звичайне заняття, будь воно побудовано за традиційною методикою, або з використанням сучасних педагогічних технологій. Дана форма дистанційного навчання інтерактивна і може вважатися досить перспективною в системі підвищення кваліфікації та підготовки фахівців, хоча це надзвичайно дорогі технології.

Наступний спосіб організації дистанційного навчання передбачає використання комп'ютерних телекомунікацій в режимі електронної пошти, телеконференцій, інформаційних ресурсів регіональних мереж і мережі Інтернет. Це найрозповсюдженіший і не дорогий спосіб дистанційного навчання. При його організації передбачається застосування новітніх засобів телекомунікаційних технологій.

Третій спосіб, припускає використання компакт-дисків у якості базового електронного підручника. Він містить в собі великі дидактичні можливості для

вузівського, шкільної освіти і для підвищення кваліфікації фахівців. Перевага компакт-диска в тому, що він поєднує в собі такі якості: інтерактивність, мультимедійність, містить великий обсяг інформації і за рахунок цього в значній мірі оптимізує процес дистанційного навчання.

При дистанційному навчанні можуть використовуватися різноманітні методи надання навчальної інформації. Уже змінилося кілька поколінь використаних технологій – від традиційних друкованих видань до найсучасніших комп'ютерних технологій (радіо, телебачення, аудио/відеотрансляції, аудио/відеоконференції, E-Learning/online Learning, Інтернет- конференції, інтернет-трансляції).

Існує багато різноманітних сайтів, платформ та каналів, на яких подається будь-яка інформація щодо певної теми для вивчення. Окрім теоретичних відомостей, означень понять та їх властивостей, може бути подана інформація про методи розв'язання та певні поради до самостійного розв'язування задач, проходження тестування тощо. Матеріали подаються, як друкованими видами так і відео, або медіа ресурсами.

Кожен учень може обрати свій спосіб навчання. Також можна отримати матеріал на YouTube, GoogleClass, МійКлас.com, На Урок та інші.

Вивчення теми «Піраміди і зрізані піраміди» може бути здійснене, зокрема, за допомогою електронної освітньої платформи «МійКлас» [4], яка пропонує широкий спектр матеріалів – завдання, теорію та тести зі шкільних предметів. Кожне завдання має кроки розв'язання, таким чином учень може самостійно вивчати предмет і вчитися на своїх помилках.

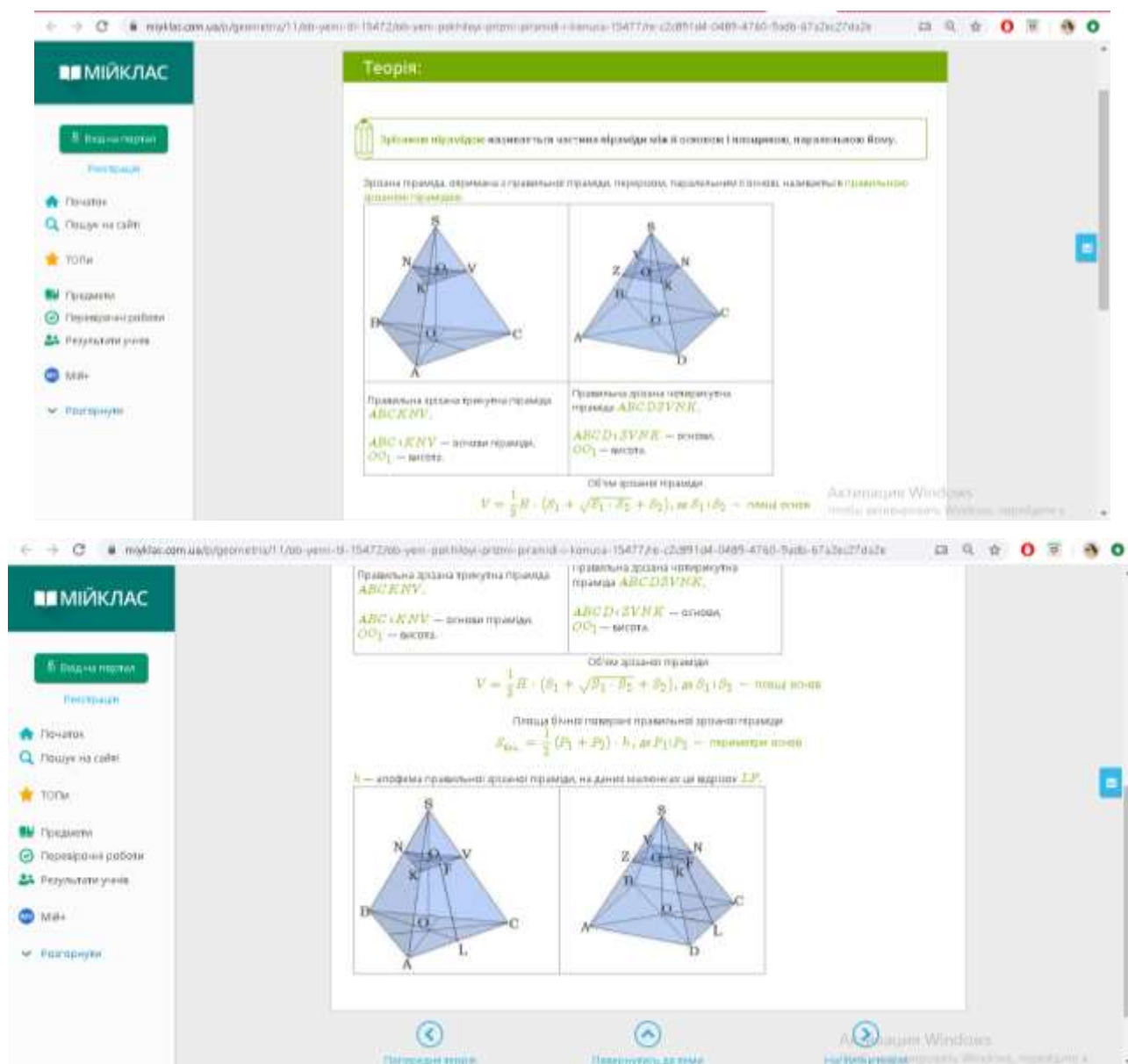
Теоретичний матеріал та приклад розв'язаної задачі з теми «Піраміди і зрізані піраміди» показано на рисунках нижче.

Висновки. Отже, безперечними перевагами дистанційного навчання є висока ефективність при більш низькій вартості освітніх послуг; скорочення термінів навчання; можливості отримання матеріалу з декількох джерел; незалежність студента або учня від географічного розташування.

Система дистанційної освіти може і повинна зайняти своє місце в системі

освіти, оскільки при грамотній її організації вона може забезпечити якісну освіту, що відповідає вимогам сучасного суспільства сьогодні.

Література:

1. Самойленко О.М. Моделі дистанційної освіти та основні етапи їх розвитку / О.М. Самойленко // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / ред. : О.Л. Ануфрієва [та ін.]. – К. : «Дорадо-Друк», 2005. – Вип. 5(18) / голов. ред. В.В. Олійник. – 2011. – С. 122-130.

2. [Положення](#) про дистанційне навчання, затверджене наказом МОН за № 466 від 24 квітня 2013 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.

3. Підкасистий П.І. Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання / П.І. Підкасистий, О.Б. Тищенко // Педагогіка. – 2000. – № 5. – С. 7-12.

4. Електронна освітня платформа «МійКлас». – Режим доступу: <https://miyklas.com.ua/p/geometria/11/ob-yemi-til-15472/ob-yem-pokhiloyi-prizmi-piramidi-i-konusa-15477/re-c2c891d4-0489-4760-9adb-67a2ec27da2e>.

5. Адамова І, Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми / І. Адамова, Т. Головачук // Витоки педагогічної майстерності. Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Випуск 10. Полтава, 2012. – Серія „Педагогічні науки”. – С. 3-6.

6. Н. Павлик, О. Фонарюк. Науково-методичний інструментарій реалізації неформальної освіти у професійній підготовці майбутніх фахівців / Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції «Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ» (16–17 листопада 2019 р.). – К.: Педагогічна думка, 2019. – С. 408-412.

УДК 811.11-112 373.47

Педагогічні науки

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Фефілова І. Ю.,

*студентка магістратури філологічного факультету
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

В основу навчання англійської мови на сучасному етапі закладено особистісно-зорієнтований та діяльнісний підходи, згідно з яким студент уже не розглядається як об'єкт впливу викладача, а виступає поряд з педагогом суб'єктом освітнього процесу. В умовах сучасного суспільства важливою є

допомога студентів в усвідомленні себе та формуванні його як особистості. Для реалізації цих завдань під час заняття з англійської мови викладачеві необхідно, насамперед, навчити студентів спілкуванню та правильній взаємодії між собою. Перед педагогом стоїть проблема створення умов за яких діяльність вихованців на занятті повинна бути цікавою, комфортною, інформаційно насиченою, викликати бажання самовиражатися, що сприяє розвитку впевненості, почуття власної гідності, яких інколи не вистачає студентам [1, с. 57–59].

Найбільш актуальною сьогодні є проблема формування компетентного фахівця у своїй галузі. Слід відзначити, що коли ця проблема тільки з'являлась, то «компетенції студентів» зводилися до простих практичних навичок, які формувалися в результаті автоматизації знань. Такий підхід піддавався справедливій критиці, яка полягала у тому, що компетенції у вигляді практичних знань були недостатні для розвитку творчості та індивідуальності. У зв'язку з цим було запропоновано розрізнити два поняття «компетентність» і «компетенція» (competence and competencies). Компетентність стала розглядатись як особова категорія, а компетенції перетворились на одиниці навчальної програми і склали «анатомію» компетентності.

Знання іноземної мови асоціюється із знанням слів, в той час як володіння мовою – з лексичними навичками, що забезпечують функціонування лексики у спілкуванні. Запорукою успішного оволодіння іноземною мовою є цілеспрямоване вивчення лексичного матеріалу, наполегливе й систематичне накопичення студентами лексичних знань, вмінь і навичок. Маючи достатньо великий обсяг засвоєних слів студент має можливість брати активну участь у навчальному іноземному спілкуванні, у практичному оволодінні мовою [2, с.123–132].

Створення раціональної системи вправ є ключем до вирішення проблеми навчання іноземної мови. Важливість системи вправ полягає в тому, що вона забезпечує як організацію процесу засвоєння, так і організацію процесу навчання. За М. Львовим вправа трактується як вид навчальної діяльності, яка ставить студентів перед необхідністю багаторазового та варіативного використання набутих знань у різних зв'язках та умовах. Вправи, які студент виконує на занятті

складають близько 80% навчального часу [3]. С. Шатілов вважає, що вправа – це спеціально організоване в навчальних умовах одно - або багаторазове виконання окремої операції чи ряду операцій, дій або діяльності з метою оволодіння або їх удосконалення [4, с. 55].

Система лексичних вправ – це організовані та взаємообумовлені дії студентів з лексичними одиницями, які спрямовані на оволодіння професійно-орієнтованою лексикою для формування та вдосконалення комунікативної компетенції. Останнім часом з'явився термін «каталог вправ», який включає в себе достатню кількість підготовчих та мовних вправ, і студенти можуть виконувати не всі представлені вправи, а лише ті, які на їх погляд (або погляд викладача) є необхідними для засвоєння професійно-орієнтованого лексичного матеріалу та формування лексичної компетенції.

Говорячи про систему лексичних вправ, слід докладніше зупинитися на мовних (підготовчих) та мовленнєвих вправах. І один, і інший вид вправ – це тренування лексичного матеріалу на рівні слова, словосполучення, речення та надфазової єдності, які можуть виконуватися студентами в письмовій або усній формі, на аудиторних або самостійно (що є кращим), індивідуально, в парах або в міні групах.

Підготовчі лексичні вправи спрямовані, перш за все, на засвоєння лексичного матеріалу – засвоєння форми і значення нової лексичної одиниці. Однак багато методистів вважають доцільним використання терміну «умовно-мовленнєві вправи» замість терміну «мовні вправи», так як будь-яка вправа повинна бути аналогом мовної діяльності, а вже сама назва говорить про те, що ці вправи спрямовані на створення умов, адекватних природному спілкуванню іноземною мовою з використанням лексичних одиниць, які вивчаються.

До таких вправ можна віднести наступні:

вправи на диференціювання, спрямовані на виділення спільних і відмінних ознак лексичних одиниць, які вивчаються:

1) здогадайтеся про значення слів подібних до українських/російських та перевірте точність здогадки за словником;

2) доберіть еквіваленти англійських словосполучень до українських/російських;

3) визначте значення слова за словотворчими елементами (виберіть український/російський еквівалент);

4) визначте значення слова за словотворчими елементами (виберіть англійський еквівалент);

5) утворіть якомога більше спільнокореневих слів;

вправи імітаційного характеру (імітаційні, повторювальні) вправи, які використовуються, перш за все, для запам'ятовування графічної та звукової форми нових лексичних одиниць, а також для створення асоціацій:

1) вимовте слова англійською, спираючись на список українських/російських слів;

2) прочитайте стверджувальне речення та утворіть розділове, загальне, альтернативне або спеціальне питання;

3) прочитайте стверджувальне речення, складіть питання та дайте відповідь на нього;

4) з'єднайте фрагменти речення в єдине ціле, прочитайте вголос утворене речення;

5) прочитайте речення вголос, заповнюючи пропуски відповідними англійськими словами;

підстановчі (конструктивні) вправи спрямовані на автоматизацію механізму вибору при побудові повідомлень за аналогією, коли нові лексичні одиниці вживаються у вже відомих граматичних структурах:

1) до груп слів доберіть зі списку узагальнюючі слова;

2) за допомогою дефініцій визначте слова та вставте пропущені букви;

3) замініть українські/російські слова в реченнях відповідними англійськими словами;

4) заповніть пропуски в реченнях, вибираючи слова з пар антонімів відповідно до контексту;

5) складіть якомога більше речень з наведених слів;

б) вставте відсутні в словах словотворчі елементи (суфікси, префікси, закінчення) або післялоги;

трансформаційні вправи припускають певну трансформацію репліки або її частини, спрямовані на її заміну, розширення або скорочення:

1) змініть речення за зразком;

2) зробіть переклад тексту (українського/російського тексту англійською мовою або навпаки);

3) перекажіть зміст тексту, використовуючи ключові слова;

4) трансформуйте монологічне висловлювання в діалог або навпаки діалог в монолог;

репродуктивні вправи передбачають відтворення студентами в репліках засвоєних лексичних одиниць.

Мовленнєві вправи спрямовані на використання засвоєного лексичного матеріалу в мовленні – на формування лексичної компетенції. Вони наближені до природного процесу спілкування та характеризуються узагальненістю, безперекладністю, автоматизованістю та динамічністю. Ці вправи можуть виконуватися з опорою на ключові слова, рисунки, тему, текст, ситуацію та інше. До таких вправ можна віднести наступні: вправи, які носять описовий характер (опишіть об'єкт, підготуйте анотацію, складіть інструкцію, підготуйте репортаж та ін.); вправи з вираженням ставлення, оцінки (висловіть своє ставлення до наукового відкриття, поясніть науковий факт, доведіть свою точку зору, спростуйте точку зору співрозмовника та ін.); перекажіть текст своїми словами (використовуючи нову лексику) та ін. [5].

Таким чином, сформована лексична навичка передбачає оволодіння студентами значенням лексичної одиниці, її написання та вимови, знання граматичних форм слова, синонімів, антонімів та оволодіння правилами сполучуваності з іншими лексичними одиницями. Вправи є невід'ємною частиною формування та вдосконалення іншомовної лексичної компетенції. Вони використовуються на етапах формування та вдосконалення лексичних умінь та навичок. Однак важливо враховувати, що для забезпечення організації процесу засвоєння необхідна систематичність вправ.

Література:

- 1.Столярєнко О. Оволодіння методикою інтерактивної комунікації під час викладання іноземної мови // Рідна школа. 2005. № 4. С. 57–59.
- 2.Вєтохов О. Скажи скільки слів ти знаєш?: Психологічні умови успішного навчання лексики іноземної мови // Іноземні мови в навчальних закладах. 2004. №3.С.123-132.
3. Львов М. Ф. Словарь-справочник по методике русского языка М. : Просвещение, 1988. 240 с.
- 4.Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе : учеб. пособие М. : Просвещение, 1986. 223 с.
- 5.Жданько, О.И. Комплекс упражнений для формирования профессионально ориентированной лексической компетенции // Известия ЮФУ. Технические науки. Тем. вып. «Гуманитарные науки в инженерном образовании XXI века». Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2010. № 10 (111). С. 65–68.

УДК 378 : 81

Педагогічні науки

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕКСТЕНСИВНОГО ЧИТАННЯ

Якимчук Ю. В.,

доцент кафедри іноземних мов

Хмельницького національного університету

Що багатшим є лексичний запас людини, то точніше та яскравіше вона може висловити свою думку. Лексичною компетентністю є знання лексики мови та уміння правильно її вживати у мовленні. Якщо граматична та фонетична підсистеми оперують порівняно невеликою кількістю елементів, то лексична підсистема мови нараховує десятки тисяч одиниць. На питання про точну кількість лексичних одиниць у мові відповідь дати неможливо, тому що лексична підсистема належить до типу відкритих підсистем (одні слова виходять із вжитку, а інші з'являються).

Найбільш високочастотні лексичні одиниці утворюють ядро підсистеми, а інші знаходяться на її периферії. Ядерна лексика є тією базою, навколо якої гуртуються семантичні та словотворчі процеси. Так, в основі синонімічного ряду лежить семантично та стилістично ядерне слово. Як правило, ядерна лексика є стилістично нейтральною.

Слова основного фонду є основою взаєморозуміння всіх, хто у тій чи іншій мірі володіє даною мовою, а також тією основою, на якій створюється індивідуальний стиль кожного мовця. Така лексика об'єднує мовців кількох поколінь та забезпечує поступовість розвитку лексичного складу мови, наступність різних періодів розвитку мови та є базою для становлення та закріплення певних закономірностей вживання мови у різних сферах людської діяльності.

Лексика основного фонду змінюється дуже помалу, але основний лексичний фонд не є чимось раз і назавжди даним і незмінним. Окремі лексичні одиниці переходять з периферії лексичної підсистеми до її ядра і навпаки, лексичні одиниці, що входять до складу основного словникового фонду по мірі розвитку мови взагалі та її лексики зокрема займають місце на периферії лексичної підсистеми. Отже, лексична підсистема мови є відкритою підсистемою з нежорсткою структурою із ядра та периферії.

Якщо без повного засвоєння всіх елементів, що входять до фонетичної та граматичної підсистем, які є за своєї структурою закритими та жорсткими, неможливо досягнути професійної мовленнєвої компетентності, то оволодіти всіма елементами лексичної підсистеми є неможливим. Адже серед лексичних одиниць є такі, що можуть ні разу не зустрітися на багатьох десятках тисяч сторінок тексту та навіть такі, що існують лише потенційно. Хоча лексична периферія характеризується низькою частотністю вживання у тексті, кількісно вона перевищує високочастотну ядерну лексику у багато разів.

У зв'язку з неможливістю оволодіння всіма лексичними одиницями мови у професійній школі існує традиція встановлення певних лексичних мінімумів, якими має оперувати фахівець у тій чи іншій галузі. Такі мінімуми складаються

із лексики основного фонду та спеціальної лексики, що є необхідною для успішної майбутньої професійної діяльності студента.

Одним із шляхів розвитку лексичної компетентності студентів є екстенсивне читання. Текстами для екстенсивного читання можуть бути художні книги, тексти публіцистичного та наукового характеру, книги професійного спрямування. Важливо вибрати матеріал для читання, рівень складності якого відповідає рівню знань студентів групи, а також їхнім індивідуальним та віковим інтересам [1]. Бажано давати студентам право вибрати матеріал для читання групою чи для індивідуального читання. Студенти, яким надається право вибору, як правило, більш активні, проявляють більший інтерес до навчальної діяльності та показують вищі академічні досягнення та кращі результати тематичного контролю порівняно з тими, хто не має альтернативи. Такі студенти часто відчувають, що їм нав'язують завдання ззовні, вони не відчувають інтересу до завдань, виконують їх задля отримання балів. Право вибору розвиває внутрішню мотивацію студентів [2]. Важливо також вибрати кількість читання на тиждень, яка пов'язана з рівнем знань та навичок студентів, а також залежить від їхньої майбутньої спеціальності (мовна чи немовна). Замала кількість читання буде сповільнювати розвиток мовних навичок, а зavelика призведе до того, що студенти не зможуть якісно прочитати таку кількість сторінок тексту.

При читанні студенти обов'язково мають вести словники. Необхідно оголосити вимоги до ведення словників: вказування сторінки, звідки виписується слово, розбірливий почерк, іменники мають записуватися у формі однини, форма множини, утвореної не за загальними правилами, повинна фіксуватися, дієслова мають записуватися у першій формі, неправильні дієслова мають записуватися у трьох формах, ідіоми, сталі сполучення, прийменникові фрази мають записуватися повністю. Такі правила полегшать подальшу роботу над лексикою. До кожної порції читання необхідно скласти список активної лексики. Такий список має складатися із 15 – 30 лексичних одиниць. Така кількість слів є оптимальною для засвоєння протягом заняття. На

основі цієї активної лексики необхідно скласти завдання, спрямовані на активне використання цієї лексики: дати відповіді на запитання, знайти слова у тексті та описати ситуації, у яких вони були вжиті, дати до них синоніми чи антоніми, пояснити їхнє значення, виконати вправи на підстановку, заповнення пропусків, вправи множинного вибору, вправи на переклад. Другим етапом засвоєння лексики ідуть творчі вправи: скласти речення чи розповіді з цими словами, скласти розповіді, у яких є протиріччя, та попросити однокласників знайти ці протиріччя. Студенти також заохочуються до обговорення лексики, яку вони виписали у словник (крім активної лексики, визначеної викладачем).

Екстенсивне читання допомагає розширити активний та пасивний словниковий запас студентів, розширити їхній кругозір та знання з майбутньої професії.

Література:

1. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
2. Brophy J. Motivating students to learn /J. Brophy. – Mahwah, New Jersey; London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2004, - 428 p.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Яковенко Ю. Л.

к.іст.н., доцент кафедри,

Ємельянова А.О.

магістр права, асистент кафедри

кафедра історії України і правових дисциплін

Донбаський інститут техніки та менеджменту

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний

університет імені академіка Юрія Бугая»

Деркаченко Ю.В.

к.ю.н., доцент кафедри права

Міжнародний науково-технічний

університет імені академіка Юрія Бугая

Пандемія COVID-19 поставила перед людством ряд нових проблем, на які слід реагувати швидко, щоб максимально зменшити масштаби негативних наслідків цього явища. В складних умовах опинились навчальні заклади, підприємства та установи різної форми власності, звичайні люди. Одним із завдань населення в різних країнах світу в умовах пандемії стало дотримання правил карантину, продовження своєї діяльності та максимальне переведення її в онлайн-режим.

Заклади освіти різного рівня були вимушені перейти на дистанційну форму здобуття професійної освіти. І хоча таку форму навчання освітяни та науковці обговорюють і досліджують досить давно, фактичний масовий перехід на неї виявився складним процесом з багатьма «підводними каменями». Забезпечення безперервності навчального процесу стало пріоритетом в роботі й середніх, і вищих навчальних закладів.

Дистанційна форма здобуття професійної освіти це форма навчання, в основі якої лежить використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, які дозволяють навчатись на відстані [1, с.74]. Це відкрита система навчання, яка передбачає активне спілкування усіх учасників [2, с. 29]. Цілі та зміст такої

освіти співпадають з цілями та змістом очного навчання, однаковими є принципи, але форми передачі інформації, форми взаємодії суб'єктів не співпадають [3, с. 4].

Дистанційна форма здобуття професійної освіти дозволяє перенести лекційні заняття, семінарські, практичні роботи, індивідуальні консультації, навчальні ігри, тестування в онлайн-режим.

В Донбаському інституті техніки та менеджменту ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» (далі - ДІТМ МНТУ) (м. Краматорськ), незважаючи на відсутність дистанційної форми здобуття професійної освіти, студенти денного та заочного відділень протягом декількох днів були оперативно переведені на онлайн-навчання. Для цього задля надання актуальної інформації та новин використовувався безкоштовний месенджер Viber через Інтернет-підключення (Wi-Fi або мобільний Інтернет). Напередодні оголошення карантину частина студентів вже мали спільні групи в цьому додатку, в перші ж дні закриття навчальних закладів всі студенти нашого інституту були підключені до відповідних груп (за винятком невеликої кількості тих, хто не мав для цього технічних можливостей).

Наступним кроком стало встановлення сервісу для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей Zoom. Даний додаток дозволяє проводити засідання кафедр, збори викладачів та заняття для студентів. Безкоштовна версія програми дозволяє проводити відеоконференцію тривалістю 40 хвилин, однак на період пандемії сервіс прибрав це обмеження. Онлайн-зустрічі відбуваються систематично, щоб не переривати продуктивну роботу інституту та навчальний процес. Більшість викладачів регулярно проводять лекції та семінарські заняття, а також консультації.

В ДІТМ МНТУ вже 25 років існує електронна бібліотека та декілька років існує власна база даних на хмарному сервісі для зберігання файлів Mega. Там зберігаються лекції, тестові збірники та методичні матеріали з усіх предметів за курсами. Всі студенти мають доступ та вільно користуються навчальними матеріалами. Однак проведення онлайн-занять продемонструвало потребу в користуванні ще й безкоштовним сервісом для навчальних закладів,

некомерційних організацій і користувачів особистих облікових записів Google Classroom, де були створені відповідні курси. Вони наповнюються відеозаписами лекційних та семінарських занять, щоб студенти і викладачі мали змогу в зручний час переглянути ці навчальні матеріали. Крім того, там формуються завдання різного типу для студентів для закріплення вивчених тем.

Перевагами Google Classroom є те що цей сервіс дозволяє слідкувати за активністю студентів, швидко перевіряти студентські роботи. Він економить викладачам час, спрощує організацію навчального процесу і комунікацію зі студентами. Викладачі можуть додавати студентів курсу самотійно або відправляти їм код для вступу. Налаштування курсу займає всього кілька хвилин. Створювати, перевіряти і оцінювати завдання в електронному сервісі швидше і зручніше, ніж на папері. Завдання доступні учням в однойменному розділі, а матеріали курсу (документи, фотографії та відеозаписи) автоматично розподіляються по папках на Google Диску. Викладачі можуть робити оголошення та миттєво створювати обговорення, а учні - ділитися один з одним ресурсами і відповідати на питання в стрічці курсу.

Однак перехід на дистанційну форму здобуття професійної освіти та користування простими додатками і сервісами додали навантаження як на студентів, так і на викладачів. Під час онлайн-опитування студенти зазначили, що перехід на іншу форму навчання був досить складним, що значно збільшилась кількість завдань для самотійної роботи. Перед викладачами постала інша проблема: розробити пакет додаткових наочних матеріалів та завдань. Більшість учасників навчального процесу виявили бажання все ж таки продовжити навчання з очними зустрічами. Не всі викладачі та студенти мали технічні можливості для продовження навчання за новою моделлю.

Дистанційна форма здобуття професійної освіти розрахована на слухачів з високим рівнем вмотивованості та розвиненими навичками самотійної роботи, вимагає від викладачів великого набору умінь та навичок. І хоча така форма навчання не є новою для України, швидкий перехід на неї в умовах карантину та обмеження пересування виявився не занадто легкою справою.

Успішніше цей перехід відбувся у тих викладачів та студентів, які були впевненими користувачами ПК та мережі Інтернет, а також були відкриті для нових форм роботи. Пандемія показала можливість, що можна за допомогою різноманітних інструментів забезпечити безперервність освіти без очних зустрічей. Однак при цьому повинні відбутись зміни в свідомості викладачів та слухачів, щоб процес отримання знань, умінь та навичок, формування компетентностей на дистанції давав такі ж результати, як при очних зустрічах.

Література:

1. Бандрівська Н. Дистанційна освіта у вищій школі Матеріали XV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД» // Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2013 р. – С.74-77

2. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми / І. Адамова, Т. Головачук // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. - 2012. - Вип. 10. - С. 3-6. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_3.

3. Прибилова В.М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України // Проблеми сучасної освіти : збірник науково-методичних праць. – Вип. 4. / Укл. Ю. В. Холін, Т. О. Маркова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – С. 27-37

